

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Vanhemmuuden tukeminen - Asiakkaiden kokemuksia Kalliolan Nuoret Ry:n Silmu-toiminnasta

Räsänen, Maria

2017 Laurea

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Laurea-ammattikorkeakoulu

Vanhemmuuden tukeminen - asiakkaiden kokemuksia
Kalliolan Nuoret Ry:n Silmu-toiminnasta

Maria Räsänen
Sosionomi
Opinnäytetyö
Joulukuu, 2017

Maria Räsänen

Vanhemmuuden tukeminen - asiakkaiden kokemuksia Silmu-toiminnasta

Vuosi 2017 Sivumäärä 45

Kalliolan Nuoret Ry. on sosiaalista nuorisotyötä tekevä yhdistys, joka on saanut Sosiaali ja terveysjärjestöjen avustuskokoukselta kehittämishankkeen, joka on suunnattu alle 28-vuotiaana vanhemmiksi tulleille äideille, isille ja heidän vanhemmilleen. Sen tarkoituksena on tukea kasvua huomioimalla heidän nuoruuteensa ja vanhemmuuteensa liittyvät kehitystehtävät.

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata, miten Kalliolan Nuoret Ry:n Silmu-toiminnan piirissä olevat nuoret vanhemmat ovat hakeutuneet mukaan toimintaan, minkälaisia kokemuksia heillä on toiminnasta, sekä miten he itse kehittäisivät sitä. Opinnäytetyön tavoite oli tuoda nuorten vanhempien näkökulma Silmu-toiminnasta esille, jotta sitä voidaan kehittää vastaamaan paremmin asiakkaiden tarpeita ja toiveita. Opinnäytetyö on tehty yhteistyönä Kalliolan Nuoret Ry:n Silmu-toiminnan työntekijöiden kanssa ja opinnäytetyön aihe tuli Kalliolan Nuorten tarpeesta saada tietoa heidän asiakkaidensa kokemuksista.

Opinnäytetyö oli kvalitatiivinen tutkimus, jonka aineisto hankittiin teemahaastatteluilla, joihin osallistui kuusi Silmu-toimintaan osallistuvaa vanhempaa. Aineisto analysoitiin teoriaohjaavan aineistoanalyysin menetelmin ja tutkimuksen teoreettinen viitekehys koostuu vanhemmuuden tukemisen keinoista.

Tuloksista selvisi, että vanhemmat ovat hakeutuneet toimintaan mukaan palvelunohjauksen tuloksena, tai ulkoisen motivaation kannustamina. Kaikki toimintaan osallistuvat vanhemmat kuitenkin kokevat toimintaan osallistumisen positiivisena asiana ja sen vaikutukset itseensä ja perheeseensä hyvinä. Vanhemmat ovat saaneet toiminnasta tukea omaan vanhemmuuteensa, sekä omaan henkiseen kasvuunsa. Vanhemmat kokevat myös saaneensa vertaistukea muilta samassa elämäntilanteessa olevilta ihmisiltä, ja tämä koetaan tärkeäksi voimavaraksi. Vanhemmat halusivat kehittää toimintaa siten, että vanhemmuuden tukemisen lisäksi toiminnan kautta voisi osallistua vapaamuotoisempaan toimintaan, jollaisen järjestämiseen perheellä ei itsellään välttämättä ole resursseja. Tulosten perusteella toimintaa on mahdollista kehittää asiakaslähtöisemmäksi.

Jatkotutkimuksena voitaisiin tehdä samankaltainen tutkimus, jossa selvitetään, onko Silmu-toiminnassa tapahtunut muutoksia sen suhteen, miten vanhemmat hakeutuvat mukaan toimintaan ja onko toiminta muuttunut kehitysehdotusten myötä. Lisäksi voidaan tutkia, onko hanke saavuttanut tavoitteensa.

Asiasanat: vanhemmuuden tukeminen, nuoret vanhemmat, perhetyö, kokemusasiiantuntijuus

Maria Räsänen

Supporting parenthood - clients' experiences of Silmu project

Year	2017	Pages	45
------	------	-------	----

Kalliolan Nuoret association provides communities with youth social work and has been given an development project from Funding Centre for Social Welfare and Health Organisations. The development project is directed to parents under the age of 28 and their own parents. The aim is to support young families by supporting the developmental phases of a being young person and being a parent.

The goal of this thesis was to find out how young parents participating in Kalliolan Nuoret association's Silmu-project found the activity provided by the association, what kind of experiences they have of it and how they would develop it. The purpose of this thesis was to disclose the views of the clients of Silmu-project to develop the activity to be more client oriented. This thesis has been made in collaboration with Kalliolan Nuoret association and Laurea University of Applied Sciences. The subject of this study rose from need by the employees in Kalliolan Nuoret association to gain knowledge about the experiences of their clients.

This thesis was carried out as a qualitative study and its material was collected by theme interviews executed from six different customers of the Silmu-project. The material was analysed by theory directed analysing methods and the theoretical framework was based on support methods designed to parents.

The findings showed that the parents participating in Silmu project have come either via a maternity clinic where they have been informed about Kalliolan Nuoret association or they have come with their partners. The clients have positive experiences about the activities and feel that the activities have a positive impact on themselves and on their families. They also feel that peer support gained in Silmu project from other clients has an empowering impact. The clients would like to develop the project to meet their needs better. For example having more flexible opening hours. These suggestions can be made at the span of this project.

Further studies on the topic could be made in a couple of years in order to examine how clients found the Silmu-project. It could also be studied how the activities offered have developed after the development proposals and has the project met its goals.

Keywords: supporting parenthood, young parents, familywork, expert by experience

Sisällys

1	Johdanto	7
2	Nuoruus ja vanhemmuus	9
3	Vanhemmuuden tukeminen	11
	3.1 Vanhemmuuden tukeminen osana perhetyötä	12
	3.2 Ennaltaehkäisevä perhetyö	14
4	Opinnäytetyön toteutus	16
	4.1 Kvalitatiivinen tutkimus	17
	4.2 Aineistonkeruu	17
	4.3 Tutkimusympäristö	18
	4.4 Haastattelun teemat ja kysymykset	20
	4.5 Aineiston analyysi	20
5	Tulokset	22
	5.1 Vanhempien motivaatio toimintaan hakeutumiseen.	22
	5.2 Tukiverkostojen luominen	24
	5.3 Tuen positiivinen vaikutus vanhempiin	26
	5.4 Vanhemmat toiminnan keskiössä	27
	5.5 Vanhempien kehittämis-ideat toiminnalle	28
6	Pohdinta	30
	6.1 Tulosten tarkastelu	30
	6.2 Tutkimuksen luotettavuus	33
	6.3 Tutkimuksen eettisyys	34
	6.4 Tulosten hyödyntäminen ja mahdolliset jatkotutkimukset	35
	Lähteet	36
	Liitteet	39

1 Johdanto

Perhe käsitteenä on muokkautunut aikojen saatossa koko suvun yhteisöstä ydinperheeksi, jossa on isä, äiti, kaksi lasta ja yksi koti. Tällä hetkellä eletään aikaa, jossa perheyksikkö mullistuu jälleen. Perheet moninaistuvat jatkuvasti, eikä enää ole yhtä ainoaa oikeaa perhemallia. Tänä päivänä yhden vanhemman perheet, leskiperheet, sateenkaariperheet, apilaperheet ja uusioperheet yleistyvät yleistymistään julkisessa keskustelussa. Perheiden moninaisuudesta herääkin mielte, mikä on vanhemman rooli nykyperheessä ja ovatko isän ja äidin roolit perheen sisällä edelleen samat, kuin muutama kymmenen vuotta sitten? Onko vanhanaikaista ja normiuttunutta olettaa, että kaikissa perheissä on isä ja äiti? Koska isän rooli perheenjäsenenä on muuttumassa, on herätty siihen, että isyyteen olisi hyvä saada tukea. Kuitenkin nykyisessä perhetyössä isän rooli on jäänyt vähäiseksi. Neuvolaa kutsutaan äitiysneuvolaksi, vauvoille ja vanhemmille suunnatut toiminnot ovat usein äiti-lapsi toimintaa, eikä isän olemassaoloa perheenjäsenenä palvelujärjestelmässä tunnusteta yhtä hyvin kuin äidin.

Nuoruuteen liittyy monia henkisiä ja fyysisiä kehitystehäviä, joiden tarkoituksena on kehittää nuoresta tasapainoinen aikuinen. Myös vanhemmuudessa on omat kehitystehtävänsä, joiden tarkoitus on tehdä tulevasta vanhemmasta mahdollisimman hyvä vanhempi lapselleen. Kun nuoren pitää kyetä käsittelemään sekä vanhemmuuden että aikuisuuden kehitystehtäviä samaan aikaan, saattaa hän tarvita niihin tukea. Yhäkkiä nuoren tulee kyetä ajattelemaan ensin lastaan ja perhettään, ja vasta viimeiseksi itseään. Jotta ajattelumallien muutos on mahdollinen, saattaa nuori vanhempi tarvita tukea kyseisissä prosesseissa.

Kalliolan Nuoret Ry on aloittanut kehittämishankkeen, nimeltään Silmu-toiminta, jossa pyritään tukemaan perhettä kokonaisuutena isän näkökulmasta. Isien ääni ja näkökulma jäävät usein palvelujärjestelmässä ja yhteiskunnallisessa keskustelussa kuulematta, ja sen takia hankkeessa katsotaankin perhettä ja perheeksi tulemisen prosesseja isän näkökulmasta. Hankkeen tavoitteena on tavoittaa lisää nuoria isiä mukaan toimintaan, sekä tukea isiä ja perheitä kokonaisuutena lapsen saamiseen liittyvissä prosesseissa. Silmu-toiminta sisältää kehittämishankkeen lisäksi myös Nuoret Äidit-toiminnan, jota on aikaisemmin toteutettu Tyttöjen Talloilla, mutta on nyt siirretty samoihin tiloihin perhetoiminnan kanssa.

Kalliolan Nuoret Ry on varhaisnuoriso- ja nuorisoyhdistys, jonka tehtävänä on sosiaalinen nuorisotyö, eli lasten ja nuorten yksilölliset tarpeet huomioivaa sosiaalista vahvistamista ja elämänhallinnan tukemista. Sosiaalisen nuorisotyön menetelmiä ovat muun muassa erilaiset ryhmät, leirit ja avoin toiminta. Kalliolan Nuorten toimintaperiaatteet ovat sukupuolisensitiivisyys, yhteisöllisyys, osallisuus ja kulttuurisensitiivisyys. Kalliolan Nuoret Ry toimii Helsingin ja Espoon tyttöjen talloilla, Poikien Talolla, sekä Saunalahden Tukiasuntoyhteisössä (Kalliolan

Nuoret ry. 2016,4). Kalliolan Nuoret Ry:n järjestämä toiminta on avointa ja matalakynnyksistä, eikä toimintaa nähdä hoito- tai viranomaistahona, sillä kyseessä on nuorille sekä nuorille perheille vapaaehtoinen toiminta. Vaikka Kalliolan Nuoret Ry. tekee töitä perheiden kanssa, on työ ennaltaehkäisevää perhetyötä, eikä sen menetelmät ole samoja kuin esimerkiksi lastensuojelun perhetyössä. Joihinkin Kalliolan Nuoret Ry:n toimintoihin sitoudutaan, kuten suljettuihin ryhmiin, mutta sanktioita tai suurempia seurauksia ei käymättä jättämisellä ole.

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on kuvata nuorten vanhempien kokemuksista Silmu-toiminnassa, jotta hankkeen aikana on mahdollista kehittää toimintaa vastaamaan paremmin nuorten vanhempien tarpeita ja toiveita toiminnan sisällöstä. Kalliolan Nuoret Ry halusi tietää, mitä kautta heidän toiminnassaan mukana olevat vanhemmat ovat hakeutuneet mukaan toimintaan. Tämä mahdollistaa toiminnassa työskenteleviä työntekijäitä kohdentamaan toiminnan markkinointia nuoria vanhempia miellyttäville alustoille. Silmu-toiminta on todella uusi kehittämishanke, ja sen työmenetelmiin voi edelleen vaikuttaa

Ajatus opinnäytetyön aiheesta syntyi mielenkiinnosta nuorille vanhemmille tarjottaviin palveluihin ja yhdessä Kalliolan Nuorten Silmu-toiminnan työntekijän kanssa kiinnostuksen kohde yhdistettiin heidän työtään tukevaan tutkimukseen.

2 Nuoruus ja vanhemmuus

Nuoruus nähdään siirtymäreittinä lapsuudesta aikuisuuteen. Nuoruuteen liittyy useinta kulttuurisia odotuksia, jotka koskevat nuoren sekä henkistä, että fyysistä kasvua. Tällaisia odotuksia voivat olla esimerkiksi kouluasteelta toiselle siirtyminen, kasvava itsenäisyys, kehossa tapahtuvat muutokset ja niiden merkitykset, sekä ystävyysuhteiden lisääntyminen ja muuttuminen. Kehitystä edesauttaa erilaiset muutokset, joista osa liittyy fyysiseen kasvuun, ajattelun kehittymiseen ja osa sosiaaliin tekijöihin, kuten läheisten odotuksista yhteiskunnan rakenteisiin. Nuori ei kuitenkaan ole vain oman fyysisen kasvunsa tai sosioekonomisen ympäristönsä armoilla, vaan hän voi entistä enemmän itse ohjata omaa kasvamistaan omaksi persoonakseen ja itsenäiseksi aikuiseksi. Tätä kasvua tukevat läheiset ihmissuhteet ja harrastukset (Ahonen ym. 2014,142).

Länsimaissa nuoruuteen katsotaan liittyvän harrastukset, kaverit ja opiskelu, eikä länsimaisten normien mukaan raskaus ja perheen perustaminen kuulu kyseiseen ikään (Kuortti 2012, 46). Nuorten raskaudet nähdäänkin ongelmina ja niille altistavat tekijät riskeinä. Nuoret harvoin suunnittelevat perheen perustamista etukäteen ja mahdollisuutta pohditaankin usein vaiheessa, kun tuleva äiti on jo raskaana. Positiiviseen kokemukseen raskaudesta ja lapsen saannista tarvitaan Apterin ja Halosen (2010) mukaan paljon tukea sekä nuorten perheiltä, erityisesti tulevan äidin tulee saada tukea omalta äidiltään. Emotionaalista tukea tarvitaan myös nuorten vanhempien psykologiseen kasvuun. Sen lisäksi, että nuori läpikäy omaa psykologista ja fyysistä kasvuaan kohti aikuisuutta, tulevien vanhempien pitää myös läpikäydä raskauteen ja lapsen saamiseen liittyvä henkinen kasvu ja elämän muutokset.

Vanhemmuuteen kuuluu monia käyttäytymisen piirteitä. Niitä ovat muun muassa vanhemman käyttäytyminen lasta kohtaan, tunteiden ilmaisu vanhemman ja lapsen välillä sekä vanhempien uskomukset, tieto, asenteet ja tavoitteet. Nämä poikkeavat kuitenkin suuresti toisistaan vanhempien välillä. Vanhemmuuden voidaan sanoa olevan kulttuurinen ja subjektiivinen kokemus, johon vaikuttavat vanhempien omat aiemmat kokemukset ja tieto vanhemmuudesta. Eri tapoja olla vanhempi on kuitenkin yhtä paljon, kuin on vanhempia. Lapsen tasapainoisen kasvun takaamiseksi kuitenkin katsotaan, että vanhemman tulisi tarjota lapselleen hoivaa, kontrolloida käyttäytymistä ja ymmärtää lapsen toimintoja. Vanhemman tulisi ymmärtää miksi lapsi käyttäytyy tietyllä tavalla, mitä hän tarvitsee ja miksi. Vanhemmaksi kasvaminen alkaa jo ennen kuin lapsi on syntynyt, ja kestää koko loppuelämän ajan. Kasvamiseen vaikuttavat vanhempien oma lapsuus, mielikuvat vanhemmuudesta ja yhteiskunnan odotukset. Kasvaminen ei kuitenkaan tapahdu itsestään, vaan se vaatii vuorovaikutusta vanhemman ja lapsen välillä (Vuokkola 2011,19).

Lapsen syntymä vaikuttaa suuresti parisuhteeseen. Vanhempien yhteinen aika vähenee, kun taas stressi ja ristiriidat lisääntyvät. Aikaisemmin opittu arkirytmi muuttuu kokonaan vauvan

mukana, joka johtaa vanhempien väsymykseen ja uupuneisuuteen. Vanhemmaksi tuleminen vaikuttaa isään ja äitiin eri tavalla: isät saattavat kokea jäävänsä ulkopuoliseksi äidin ja lapsen välisestä vuorovaikutussuhteesta ja perhepalveluiden profiloituminen äideille voi lisätä ulkopuolisuuden tunnetta. Äidit saattavat tuntea olonsa yksinäiseksi kotona vauvan kanssa, ja tuntevat etäännyvänsä kumppanistaan henkisesti ja fyysisesti. (Heiskanen Väestöliitto) Vanhempien parisuhteella on kuitenkin suuri vaikutus vanhempien hyvinvointiin ja jaksamiseen, sekä lapsen itsetunnon ja sosiaalisten taitojen kehitykseen. Heiskanen mukaan vanhempien parisuhteen tukeminen edistää vanhemmuuden laatua ja ennaltaehkäisee perheväkivaltaa. Kun vanhemmat saavat tukea ja neuvoa parisuhteensa hoitamiseen ja ongelmien rakentavaan ratkaisuun, voivat suhteen osapuolet paremmin henkisesti jolloin heillä on voimavaroja parempaan vanhemmuuteen.

Nuoret vanhemmat kohtaavat enemmän haasteita vanhemmuuden alkutaipaleella, kuin iäkkäämmät vanhemmat. Tällaisia haasteita ovat muun muassa tarpeeksi stimuloivan ympäristön luominen vauvalle, sekä kommunikointi vauvan kanssa (DeVito 2007). Nuorilla äideillä on vahva kokemus siitä, että vastuu lapsesta on suurempi kuin he odottivat etukäteen ja äidin rooliin kasvaminen on haastavaa. Se koetaan sekä fyysisesti, että henkisesti raskaaksi prosessiksi, joka stressaa nuoria äitejä. Nuoret äidit kokevat myös, että eivät tunne lapsensa mahdollisten sairauksien oireita tarpeeksi hyvin, ja tarvitsisivat tähän enemmän tukea ja neuvoa. Myös lapsen kasvatuksesta herääviin kysymyksiin ja kärsivällisyyden ylläpitämiseen toivotaan enemmän neuvoja (DeVito 2007). Lapset ovat riippuvaisia vanhemmistaan jo hengissä säilymisen kannalta. Tämä luo vuorovaikutusperustan, jonka avulla ihminen kehittyy. Esimerkiksi lapsen temperamenttipiirteet ovat yhteydessä sekä lapsen, että vanhempien kasvuun. Jos lapsen temperamentti on vaikeasti hallittava, vaikuttaa se vanhemman suhtautumiseen lapseen negatiivisesti, joka puolestaan vaikuttaa lapsen kehitykseen negatiivisella tavalla. (Kinnunen & Rönkä 2002, 17). Negatiivinen suhtautuminen voi näkyä esimerkiksi lapselle tiuskimisena ja tämän saavutusten ohittamisena tai vähättelynä. Nämä kokemukset voivat johtaa lapsen itsetunnon heikkenemiseen myöhemmin. Vastavuoroisesti positiiviset vanhemmuudenpiirteet ja kokemukset johtavat lapsen positiiviseen kehittymiseen ja terveen itsetunnon kasvuun. (Kinnunen & Rönkä 2002, 16-17). Vanhemmuuteen vaikuttaa perheen sisäiset ja ulkoiset voimavarat, joita ovat muun muassa tietämys lapsen kehityksestä ja luonteesta ja kyky kommunikoida lapsen kanssa. Ulkoisena voimavarana voidaan pitää tukiverkostoa ja ammattiapua (Järvinen ym. 2012, 124). Vanhemmuutta voidaankin tukea vahvistamalla ulkoisia ja sisäisiä voimavaroja.

Kinnusen ja Rongän (2002, 16-17) mukaan lapsilähtöinen kasvatustyyli on lapsen tasapainoisen kehityksen kannalta paras kasvatustyyli. Lapsilähtöisessä kasvatuksessa vanhemmilla on keskenään hyvä ja toimiva suhde ja he kykenevät toimimaan yhteisen linjan mukaan. Myös lapsen ja vanhemman hyvä suhde on keskeistä. Etenkin äidin huolehtiva suhde lasta kohtaan koetaan

tärkeäksi lapsen kehityksen kannalta. Huolenpito sisältää emotionaalisen tuen lapselle, rajojen asettamisen, sekä toimintojen valvominen. Lapsilähtöisyyden nähdään olevan merkittävä voimavara lapsen elämässä.

3 Vanhemmuuden tukeminen

Vanhemmuuden tukemisen tarkoituksena on turvata lapsen turvallinen kasvu ja kehitys. (Korhonen 2017, 1). Perhe ja vanhemmuus ovat nivoutuneet yhteen, ja kun tuetaan vanhemmuutta, ovat vaikutukset laaja-alaiset. (Rautio 2016, 26). Voidaankin siis sanoa, että vanhempien tukeminen on perhetyötä ja perhetyö on vanhempien tukemista. Nämä kaksi työmuotoa nivoutuvat yhteen työmenetelmiensä, sekä asiakaskuntansakin perusteella. On myös epätoiminnaköistä, että perhetyötä tehdään ilman vanhempien tukemista, tai vanhempia tuetaan ottamatta huomioon koko perhettä. Perhetyö on lapsilähtöistä, eli lapseen vaikuttavia tekijöitä pyritään ottamaan huomioon ja lapsilähtöisyys korostaakin lapsen mielipiteen huomioon ottamista, sekä tapoja työskennellä lapsen kanssa (Järvinen, Lankinen, Taajamo, Viestilä & Virolainen 2012, 26). Lapsilähtöisesti tehtävän työn perusteena on ajatus, että ennen kaikkea lapsen turvallinen kasvu ja ympäristö tulee taata ja sen kautta voidaan tukea vanhempia ja koko perhettä heidän arjessaan.

Tällä hetkellä palvelujärjestelmässä vanhemmuuden tukemista toteutetaan varhaisen tuen palveluiden piirissä, sekä erityisen tuen piirissä. Vanhemmuuden tukeminen työnä voi tapahtua yhteisöllisenä vaikuttamistyönä, se voi olla ryhmämuotoista, tai työtä voidaan tehdä ainoastaan tietyn perheen kanssa (Korhonen 2017, 4). Vanhemmuuden tukeminen onkin työmuotona moninainen, jossa hyödynnetään useita eri lähestymistapoja ja työmenetelmiä, jotta vanhemmat saisivat juuri heidän tarpeitaan vastaavaa tukea. Vanhemmuuden tukemisessa keskiössä on usein perheen arki, ja sen tukeminen erilaisten menetelmien avulla. Perhe saattaa tarvita arkeensa minkälaista tukea tahansa siivouksesta henkisen tuen tarjoamiseen vaikeassa elämäntilanteessa. Vanhemmuuden tukemiseen liittyviä palveluja tarjoaa yksityinen ja julkinen sektori, sekä kolmas sektori, jonka rooli on vastata tarpeisiin joihin muiden sektoreiden toimijat eivät kykene vastaamaan. (Rautio 2016, 27)

Vanhemmuuden tukemisen taustalla on tavoitteena saada vanhemmat osallistumaan toimintoihin, jotka lisäävät heidän kykyään ja tietouttaan lapsen kasvattamisesta, ja keskiössä perhetyössä onkin lapsen ja vanhemman vuorovaikutuksen vahvistaminen, sillä vanhemmuuden voidaan nähdä perustuvan vuorovaikutukselle lapsen kanssa. (Rautio 2016, 25: Myllärniemi 2007, 7) Jos vanhempi osaa olla läsnäoleva, rakastava, ja pysyvä vuorovaikutuksessaan, tukee se puolestaan lapsen vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Jos taas vanhemmalla on omaan psyykkiseen tai fyysiseen terveyteen liittyviä haasteita, tai ympäristöön ja kulttuuriin liittyviä

haasteita, voi vuorovaikutussuhteen luomiseen ja ylläpitämiseen tarvita apua. Vuorovaikutussuhdetta tuetaan muun muassa myönteisen palautteen antamisella vanhemmalle onnistuneesta vuorovaikutuksesta, tai puuttumalla huonosti toimivaan vuorovaikutukseen (Järvinen ym.2012,194, 198).

Vanhemmille ja perheille tarjotusta avusta ja tuesta huolimatta vastuu perheestä ja lasta koskevista valinnoista on vanhemmalla itsellään, mutta erilaisten vanhemmuutta tukevien menetelmien ja työmuotojen avulla vanhempi voi tehdä perheensä hyvinvointia tukevia valintoja ja päätöksiä. Keskeisimpiä perheiden palveluja ovat muun muassa neuvolapalvelut, esi- ja perusopetus sekä päivähoido. Muita palveluita tuottaa muun muassa kolmannen sektorin palvelut, sekä Kansaneläkelaitoksen kautta saatavat palvelut. Konkreettisen arjen askareiden tukemisen lisäksi vanhemmat kokevat tarvitsevänsä sosiaalista, sekä tietoon perustuvaa tukea. Sosiaalinen tuen saaminen saattaa vaatia sitä, että vanhemmat kuuluvat johonkin sosiaaliseen verkostoon tai yhteisöön, jonka kautta sosiaalista tukea on mahdollisuus saada. Sosiaalisiksi tueksi nähdään myös vertaistuki, joka vanhempien osalta koetaan usein hyvin tärkeäksi. Vertaistukea on mahdollisuus saada kolmannen sektorin järjestämistä ryhmistä, tai neuvolan kautta (Halme, Vuorisalmi & Perälä 2014, 18 ; Rautio 2016, 28). Kolmannella sektorilla voidaankin nähdä olevan mahdollisuus järjestää toimintaa ja tiloja, joihin kunnallisen sektori-toimijoilla ei välttämättä ole resursseja.

3.1 Vanhemmuuden tukeminen osana perhetyötä

Perheiden ja vanhempien tukeminen nähdään menetelmällisesti perhetyönä, jonka tarkoitus on tukea perhettä heidän arjessaan. Perhetyöksi voidaan kutsua kaikkea perheiden kanssa tehtävää työtä, jota tarjoavat eri yhteiskunnalliset tahot. Perhetyön tarkoituksena on perheen voimavarojen vahvistaminen ja vuorovaikutuksen parantaminen. Sitä voidaan toteuttaa ehkäisevänä työnä, ja perhetyötä tehdään yleisimmin sosiaalitoimen, neuvolan tai koulun ja päiväkodin kanssa yhteistyössä (Tirkkonen 2015). Perhetyö on kokonaisvaltaista, suunnitelmallista ja pitkään kestävä työtä, jonka avulla muun muassa tuetaan vanhemmuutta, tuetaan vanhempia lastenhoidossa ja lasten kasvattamisessa, vahvistetaan perheen toimintakykyä ja tuetaan vuorovaikutusta perheessä (Tirkkonen 2015). Vanhemmuuden tukeminen onkin yksi perhetyön osa-alueista, jonka tarkoituksena on tukea koko perhettä.

Perhetyöllä on kolme keskeistä periaatetta, joiden ympärille työskentelyn tulisi muotoutua. Nämä periaatteet ovat asiakaslähtöisyys lapsilähtöisyys ja perhelähtöisyys. Asiakaslähtöisyys perhetyössä nähdään siten, että jokainen perheenjäsen on itsenäinen aktiivinen toimija, jolla on oikeus tulla kuulluksi ja tuetuksi perhetyössä. Lapsilähtöisyyden perusajatus puolestaan on se, että lasta tukemalla tuetaan koko perhettä, vaikka huoli lapsesta käynnistäisikin perhetyön. Perhekeskeisyys perhetyössä nähdään siten, että vaikka vain yhdellä perheen jäsenellä

on sosiaali- tai terveyspalvelujen asiakkuus, on tarkoitus tukea koko perhettä (Järvinen ym. 2012,17).

Perhetyöksi voidaan kutsua työyhteisön tai organisaation työhön liittyviä osia, jossa ollaan tekemisissä perheen kanssa. Perhetyö voikin olla lähes kaikkea perheen kanssa tehtävää sosiaalityötä aina matalan kynnyksen toiminnasta perhekuntoutukseen lastensuojelun asiakkaana. Perhetyötä tehdään lähellä perheiden arkielämää, joskus jopa perheen kotona, ja siinä suhteutetaan perheen haasteet normaalinarjen haasteiden kanssa. (Rytkönen & Rönkkö 2010, 40). Perhetyössä tehdäänkin töitä niiden haasteiden parissa, jota perheellä on omassa arjessaan, jos työntekijä kokee vanhempien tarvitsevan tukea kyseisten haasteiden kanssa.

Perhetyötä voidaan kuitenkin jossain määrin jaotella sen mukaan, miten suunnitelmallista ja tavoitteellista työ on. Perhepalvelu on asiakaslähtöistä ja perheet hakeutuvat palveluun vapaaehtoisesti ja määrittävät itse, miten palvelua käyttävät. Perhepalvelussa ei välttämättä ole selvää sisältöä, vaan se ikään kuin tukee jo olemassa olevaa hyvinvointia. Perhepalvelut ovat vapaaehtoisia, ja perheet itse määrittelevät palveluiden käyttöä ja tarpeitaan. Keskeistä perhepalvelujen toiminnalle onkin kumppanuus, yhdessä toimiminen sekä vertaistuen tarjoaminen perheille. Perhetyö puolestaan on tavoitteellista ja suunnitelmallista. Perhetyö puuttuu johonkin perheessä ja siinä vaikutetaan tietoisesti perheeseen, jotta perheen kokemat haasteet saavat tarvitsemaansa huomiota. Perhetyön menetelmät riippuvatkin osaltaan siitä, mikä organisaatio sitä toteuttaa. Joissakin perhetyömuodoissa menetelmät ovat tarkkaan määritellyt, ja toisissa menetelmät voivat vaihdella. (Rytkönen & Rönkkö 2010, 28-29,42). Vaikka perhetyö on jaoteltavissa, yleisesti kaikesta perheen kanssa tehtävästä työstä käytetään nimitystä perhetyö.

Perhetyössä tarpeiden tunnistaminen ja niihin vastaaminen ei ole helppoa, sillä perheenjäsenten edut voivat olla ristiriidoissa keskenään. Työssä onkin keskeistä yksilöiden etujen priorisointi, siten että kaikki saavat tarvitsemansa ja haluamansa tuen. Perhetyössä työntekijän tuleekin nähdä perhe sekä yksilöinä, että kokonaisuutena joka on yksikköjensä summa. Perheessä joku voi tarvita erityisen paljon tukea, toinen vähemmän ja kolmas ei ehkä juuri yhtään. Samaan aikaan pitää nähdä, miten yksilön saama tuki vaikuttaa koko perheeseen, ja tarvitseeko koko perhe yhteistä tukea yksilöiden tukemisen lisäksi (Rytkönen & Rönkkö 2010, 42). Perhetyössä työssä työntekijän tulee arvioida, minkälaista tukea ja missä määrin perhe kokonaisuutena tai sen jäsenet tarvitsevat kasvattaakseen hyvinvointiaan. Tuen muoto voikin olla hyvin moninaista, eikä perhetyön menetelmiä yleisesti määritellä kovin tarkasti.

Vanhemmille avun ja tuen hakeminen ei aina ole helppoa, eikä kynnys sen hakemiseen ole tarpeeksi matala. Vanhemmat voivat kokea prosessin leimauttavaksi, jonka takia oman perheen haasteisiin tai ongelmiin ei saada apua tarpeeksi nopeasti. Perhetyössä arvioidaan usein

vanhempien kykyä toimia vanhempana tietyllä lapselle, joka perustuu käsityksiin lapsen tarpeista ja edusta (Järvinen ym. 2012, 40-41). Perhetyössä tulee ottaa huomioon vanhempien eri lähtökohdat perhetyössä. Äiteihin kohdistuu paljon yhteiskunnallisia paineita ja vaatimuksia, jotka voivat aiheuttaa äideissä voimattomuuden tunteita, mutta äitiyden haasteisiin kuitenkin usein liittyy monimutkaiset seikat, jotka yksinään eivät ole syynä äitiyden haasteille. Äitien voimavaroja kuluttavatkin pelko leimautumisesta ja häpeän sekä syyllisyyden tunteet. Perhetyö on hyvin äitikeskeistä ja monet työmuodot keskittyvätkin esimerkiksi yksinhuoltaja-äitien tukemiseen. Isien voimavaroja puolestaan kuormittavat epävarmuus vanhempana, sen sovittaminen arkielämään, stressi ja parisuhteesta aiheutuvat ongelmat. Useat isät myös kokevat, että heidän taitonsa toimia vanhempana ovat puutteellisia. (Järvinen ym. 2012, 41-43).

Vanhemmuuden tukemiseen liittyy erilaisia käsitteitä, menetelmiä ja työmuotoja varhaisesta tuesta ja puuttumisesta erilaisiin interventioihin. Ennalta ehkäisyä, tukemista ja puuttumista sekä interventioita pidetään tärkeinä elementteinä perhetyössä. Varhaisena puuttumisena pidetään perheiden tai lasten varhaista auttamista, jolla ehkäistään mahdollista syrjäytymisriskiä, kun taas perheinterventiotiksi voidaan sanoa lastensuojelutarpeen arvioimista, avoimuuden tukitoimien järjestelyä, sekä muita lastensuojelun toimenpiteitä (Rautio 2016, 29).

Lisäksi perheiden hyvinvointia voidaan edistää myös ennaltaehkäisevästi vaikuttamalla kasvatuskäytäntöihin, ja kulttuuriin kotona. Näissä tilanteissa intervention kohteena on vanhempien käyttäytyminen ja ajatusmallit, joihin pyritään vaikuttamaan valistuksen ja neuvonnan keinoin. (Rautio 2016, 29) Varhaisen tuen palveluita voi saada muun muassa perhekeskuksesta, neuvoloista tai moniammatillisista työverkostoista. Näiden palveluiden idea on se, että kaikki perhepalvelut saadaan samoista tiloista, eikä perheen tarvitse hakeutua eri palveluntarjoajien pisteille, vaan kaikki löytyy samasta paikasta.

3.2 Ennaltaehkäisevä perhetyö

Ennaltaehkäisevän perhetyön tarkoitus on ylläpitää perheen hyvinvointia ja ennaltaehkäistä elämänmuutos-tilanteissa esiintyviä riskejä, sekä sen tehtävänä on tukea perheitä heidän arjessaan ja auttaa perhettä löytämään omat voimavaransa. Ennaltaehkäisevän perhetyön asiakas kaskunta koostuu perheistä, jotka odottavat lasta, tai perheistä joiden lapsi tai lapset ovat alle kouluikäisiä. Ennalta ehkäisevästä perhetyöstä voi hyötyä myös perheet, joissa on maahanmuuttaja-taustaa, vanhemmalla on omaan elämäntilanteeseensa liittyviä haasteita tai perhe tarvitsee tukea arjesta selviytymiseen (Myllärniemi 2007, 11). Ennaltaehkäisevä perhetyö voidaan jakaa vaiheisiin, joissa perheen kanssa työskennellään eri tavoin. Ensimmäisessä vaiheessa neuvotaan ja opastetaan perhettä eri tukimuotojen käytössä, joiden tarkoitus on sujuvoittaa perheen arkea. Toisessa vaiheessa perhettä tuetaan mahdollisesti ilmenneiden

riskien ja haasteiden selvittämisessä luomalla toimintatapoja, joilla parannetaan perheen toimivuutta. Kolmannessa vaiheessa pyritään ehkäisemään jo olemassa olevia haasteita aiheuttamasta lisää haasteita (Rytönen & Rönkkö 2010, 32).

Ennaltaehkäisevään perhetyöhön voidaan lukea myös suunnitelmallisia ja tavoitteellisia perhetyön muotoja, joiden tarkoituksena on selvittää perheen tilannetta ja tuen tarvetta. (Rytönen & Rönkkö 2010, 32). Painotus ennaltaehkäisevässä perhetyössä on siinä kohdassa, kun ongelma tai haaste on vielä pieni ja siihen puuttuminen ja sen korjaaminen ovat toteutettavissa ennaltaehkäisevän perhetyön menetelmillä. Keskeistä ennaltaehkäisevässä ja varhaisen tuen perhetyössä onkin ammattilaisen esittämä huoli perheestä, jonka avulla pyritään luoda keskusteluyhteyksiä vanhempiin, jotta huoleen voidaan puuttua sen ollessa vielä pieni (Mylärniemi 2007, 31). Vaikka ennaltaehkäisevä perhetyön on perheelle usein vapaaehtoista ja huoli perheestä nähdään pieneksi, on silti mahdollista, että työskentelyn edetessä perhe ohjautuu toisenlaisen tuen piiriin.

Ennaltaehkäisevää perhetyötä tehdään muun muassa kotipalvelussa, neuvolassa, sekä päiväkodissa ja koulussa, joissa ennaltaehkäisevää perhetyötä tehdään yhteistyössä kodin kanssa. Kotipalvelun tarkoitus on tukea perhettä silloin, kun he kokevat tarvetta saada apua perusarjessa selviytymiseen. Kotipalvelusta saa apua ja tukea asumiseen, hoivaan ja huolenpitoon, sekä lapsen kasvuun liittyvien seikkojen, sekä muun tavalliseen elämään kuuluvien asioiden tekemiseen ja niissä auttamiseen. Käytännössä kotipalvelun työntekijä auttaakin perhettä siivoamisessa, tukee vanhempia päätöksenteossa tai joskus kotipalvelun työntekijä saattaa toimia toisena vanhempana perheessä, jos toinen vanhempi on esimerkiksi sairaalassa. Parhailaan kotipalvelu on matalan kynnyksen toimintaa, jonka piiriin perheen on helppo hakeutua, sillä perhe kokee sen itselleen tarpeelliseksi tuen muodoksi (Järvinen ym. 2012, 73-75).

Neuvolanpalveluihin on oikeutettu raskaana olevat naiset, lasta odottavat perheet, sekä alle kouluikäiset lapset perheineen. Neuvolat toimivat osana lapsiperheiden palveluita, joiden on tarkoitus toimia saumattomasti ja yli toimialarajojen. Neuvola onkin siis osa lapsiperheiden verkostoa, jonka tarkoituksena on tukea perheen arkea ja ylläpitää perheen hyvinvointia. Neuvolatoiminta sisältää lapsen fyysisen ja psyykkisen kasvun ja hyvinvoinnin seurantaa, vanhemmuuden ja perheen tukemista, sekä lapsen tai perheen erityisen tuen tai tutkimustarpeen tunnistamista ja hoidon tai tuen järjestämistä viipymättä (Sosiaali ja terveysministeriö. 2017). Neuvolan tehtävänä on ehkäistä syrjäytymistä ja tukea elämänhallintaa varhaisen kohdennetun tuen avulla, jos perheessä tai sen ympäristössä on tekijöitä jotka ovat mahdollisesti haitallisia lapsen kasvulle (THL. 2015; Järvinen ym. 2012, 76-78).

Myös päivähoitossa ja kouluissa voidaan tehdä perhetyötä, jolloin perhetyön tekijä kuuluu päiväkodin, tai koulun henkilökuntaan. Kouluissa perhetyötä tehdään usein oppilashuoltoryhmässä, joka koostuu koulun henkilökunnasta, kuten rehtorista, kuraattorista ja terveydenhoitajasta. Oppilashuoltoryhmän tarkoitus on lisätä oppilaiden hyvinvointia ja työmuotoa kehitetään tukemaan koko perhettä (Seppänen. Tapio & Vilén 2014, 30). Lähtökohtana tällaisessa työkentelyssä on lapsen hyvinvoinnista aiheutuva huoli. Toimintamuotona päiväkodin ja koulun perhetyössä on erilaiset tapaamiset, vertaisryhmät ja vanhempainillat, joissa lapsen ja perheen tilanteesta ja tuen tarpeesta keskustellaan yhdessä vanhempien tai huoltajien, sekä perhetyöhön osallistuvan työntekijän kanssa.

Ennaltaehkäisevässä perhetyössä käytetään paljon erilaisia ryhmiä työmenetelmänä, sillä ne on todettu toimivaksi työmuodoksi. Vertaisryhmiä pidetäänkin muun muassa lasta odottaville, sekä alle kouluikäisten lasten vanhemmille, jossa vanhemmat ovat vuorovaikutuksessa sekä keskenään, että ryhmän ohjaajan kanssa. Vanhemmat kaipaavat konkreettista tukea muilta samassa tilanteessa olevilta, sekä tukea ja neuvoa ammattilaiselta. Ryhmätoiminnassa on tiedon ja kokemusten vaihdon lisäksi aina tavoitteena ryhmän tunne yhteenkuuluvuudesta, joka muodostuu ryhmäläisen vaihtaessa kokemuksia ja ajatuksia. Usein ryhmän yhteenkuuluvuudentunnetta voidaan lisätä erilaisilla harjoitteilla (Järvinen ym. 2012, 213). Vertaistukiryhmät voidaankin nähdä oppimisympäristönä, jossa ryhmän osallistujat oppivat asioita itsestään ja muista puhumisen ja kuuntelemisen kautta. Vertaistuki koetaan tärkeäksi tuen muodoksi, sillä se on vuorovaikutteista ja tasa-arvoista. Kukaan ei ole toisensa yläpuolella vertaistukiryhmässä ja kenenkään kokemuksia ei arvoteta suuremmaksi tai pienemmäksi kuin toisen.

4 Opinnäytetyön toteutus

Opinnäytetyön tarkoitus oli kuvata, miten nuoret vanhemmat ovat hakeutuneet mukaan Silmu-toimintaan, minkälaisia kokemuksia heillä on toiminnasta ja miten he kehittäisivät sitä. Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena, jonka tekemiseen käytettiin aiheeseen liittyvää tietoperustaa, sekä aikaisemmin tehtyjä tutkimuksia aiheesta

Tutkimuskysymykset

1. Miten nuoret vanhemmat ovat hakeutuneet mukaan toimintaan?
2. Minkälaisia kokemuksia vanhemmilla on toiminnasta?
3. Miten vanhemmat kehittäisivät toimintaa?

4.1 Kvalitatiivinen tutkimus

Opinnäytetyön toteutusmuoto oli kvalitatiivinen tutkimus, jonka aineisto kerättiin puolistrukturoidulla teemahaastatteluilla. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkitaan todellista elämää kokonaisvaltaisesti, jonka takia tutkimus, jossa tutkitaan nimenomaan kokemuksia, ei voi olla määrällinen tutkimus, sillä tutkimuksen tulokset eivät ole mitattavissa (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 160-162). Tämä tutkimus kuvailee ilmiötä, eikä se siksi voi olla määrällinen tutkimus. Opinnäytetyössä on käytetty laadullisia menetelmiä, sillä opinnäytetyössä on haluttu tuoda julki perheiden omia kokemuksia heille suunnatusta toiminnasta ja tuottaa uutta tietoa aiheesta olemassa olevan tutkimustiedon rinnalle. Tutkimuksen keskeinen sisältö onkin vanhempien omat subjektiiviset kokemukset toiminnasta. Tutkimusmenetelmänä käytetty teemahaastattelu toi kokemuksia esiin monipuolisesti. Teemahaastatteluista saatu aineisto analysoitiin teoriaohjaavan aineistoanalyysin keinoin. Tämä tarkoittaa sitä, että aineistosta saatu materiaali linkitettiin teoretietoon siten, että tutkijan aikaisempi tieto ja ymmärrys aiheesta johdattelivat prosessia.

4.2 Aineistonkeruu

Aineisto on kerätty Kalliolan Nuorten Silmu-toiminnassa mukana olevilta perheiltä, jotka ovat olleet yhdessä perheleirillä, joka keskittyi parisuhteen ja vanhemmuuden tukemiseen, leiri järjestettiin syksyllä 2017. Tutkimuksen aineiston keräämiseen haastatteluilla osallistui kolme perhettä eli kolme äitiä ja kolme isää, iältään 20-25 vuotiaita. Tutkimukseen osallistuneista perheistä äidit ovat käyneet Nuoret Äidit toiminnassa jo aikaisemmin, kun taas isät ovat tulleet Kalliolan Nuorten toiminnan piiriin vasta hankkeen käynnistyttyä. Koska äidit ovat olleet toiminnassa kauemmin mukana, on heillä ehkä enemmän kokemusta Kalliolan Nuorten toiminnasta kuin juuri mukaan tulleilla isillä. Tämä seikka näkyy selvästi kerätystä materiaalista, sillä isillä oli huomattavasti vähemmän omakohtaisia kokemuksia toiminnasta kuin äideillä.

Aineiston keruussa käytettiin puolistrukturoitua teemahaastattelua. Teemahaastattelussa aihepiiri ja teema ovat tiedossa, mutta kysymysten tarkka muoto ja järjestys puuttuvat (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 208). Teemahaastattelu on ikään kuin rajattua keskustelua, jossa haastattelija ohjaa haastateltavan puhumaan tutkitusta aiheesta. Haastattelun teemat suunniteltiin etukäteen Hirsjärven ohjeiden mukaisesti, jotta teemahaastattelusta saatavasta materiaalista löytyisi vastaus tutkimuskysymyksiin. Teemahaastattelun tarkentavia kysymyksiä oli haastava suunnitella etukäteen, sillä kyseisessä haastattelun muodossa materiaali koostuu haastattelijan ja haastateltavan välisestä vuorovaikutuksesta. Tämä vuorovaikutus kärsii, jos haastattelija on luonut liian tiukan kysymysrunгон, eikä kykene hetkessä syventämään keskustelussa nousseita asioita sen ollessa tarpeen. Teemahaastattelussa haastateltavan ei oleteta tietävän haastattelun teemoista kaikkea, vaan hänen oletetaan saavan tarpeellinen tieto haastatteluista.

4.3 Tutkimusympäristö

Tutkimushaastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina Kalliolan Nuorten Silmu-toiminnan tilassa, joka oli haastateltaville jo ennestään tuttu tila. Silmu-toimintaan osallistuneet perheet olivat aikaisemmin päässeet tutustumaan tilaan samalla, kun heille pidettiin perheleirin jälkeinen tapaaminen, jossa myös keskusteltiin tutkimukseen osallistumisesta. Silmu-toiminnan tilat sijaitsevat Helsingin Tyttöjen Talon alakerrassa ja ne koostuvat tapaamishuoneista, keittiöstä, työhuoneista sekä avarasta aulatilasta.

Silmu-toiminta pitää sisällään Nuoret Äidit-toiminnan Helsingissä ja Espoossa ja se tarjoaa tukea ja toimintaa alle 21-vuotialle raskaina oleville ja synnyttäneille äideille. Toiminta on ryhmämuotoista, jossa äidit pääsevät tapaamaan muita samassa elämäntilanteessa olevia äitejä ja saada ammattilaiselta tukea myös yksilöllisesti. Nuoret Äidit-toiminnassa on monia erilaisia ryhmiä, joista osa on avoimia kaikille, eikä niihin tarvitse sitoutua tai ilmoittautua. Toiset ryhmät puolestaan ovat suljettuja ja niissä käymiseen pitää sitoutua tietyksi ajanjaksoksi. (Kalliolan Nuoret Ry. Nuoret äidit-toimintaesite.)

Silmu-toimintaan sisältyy myös kehittämishanke, jossa kehitetään isien kanssa tehtävää työtä ja muuta perheen kanssa tehtävää työtä. Se on suunnattu alle 28-vuotiaina vanhemmiksi tulleille äideille, isille, perheille ja isovanhemmille, mutta sen erityisenä kohderyhmänä on nuoret isät. Hankkeessa perhettä lähestytään isän näkökulmasta, jotta voitaisiin tukea isien kasvua huomioimalla nuoruuteen ja vanhemmuuteen liittyviä kehitystehtäviä. Tärkeä osa hanketta on isien tavoittamistyö ja verkostoituminen eri organisaatioiden kesken. Isien tavoittamiseen käytetään monipuolisia yhteistyöverkostoja, sosiaalista mediaa, jalkautuvaa työtä, verkossa tehtävää työtä, sekä hankkeen aikana toteutettavia kampanjoita. Hanke tuottaa uutta tietoa nuorten vanhempien, etenkin isien, kohtaamista haasteista ja erityisen tuen tarpeesta. (Kalliolan Nuoret Ry. Triadi-hankkeen hankerahoitusanomus, 2016)

Nuoret Äidit toimintaa on toteutettu jo yli 10 vuoden ajan ja toimintaan tavoitetaan äitejä hyvin, sen sijaan isille ei ole aikaisemmin ollut vastaavanlaista tuen muotoa, sillä nuoria isiä ei ole tunnistettu ilmiönä aikaisemmin. Isille suunnattuja ryhmiä on kokeiltu aikaisemmin Kalliolan Nuorten Poikien Talojen ja ensikotien yhteistyönä ja isät ovat kokeneet verkostotoiminnan itselleen mieleisenä. Kuitenkin on huomattu, että nuoret isät katoavat helposti lastensa elämästä, tai he eivät ymmärrä vanhemmuuden merkitystä lapselle. Onkin pitkälti äidistä kiinni, minkälaisessa roolissa isä on lapsen elämässä. Nuoret isät tarvitsevat tukea isäksi tulemiseen liittyvissä prosesseissa ja tunteiden läpikäymisessä. Isät haluavat useimmiten olla osana lapsensa elämää, mutta eivät tiedä miten. Isät kokevat haasteelliseksi myös uuden roolin omaksumisen ystävien eläessä toisenlaista elämää ja elämänvaihetta. (Kalliolan Nuoret ry. Triadi-hankkeen hankerahoitusanomus, 2016).

Silmu-toiminnassa perheiden tukeminen tapahtuu erilaisten vertaisryhmien, sekä työntekijän tarjoaman tuen kautta. Toiminnan ollessa matalakynnyksistä ja vapaaehtoista, sekä osittain myös avointa, toisi tarkkojen menetelmien käyttö haasteita etenkin ryhmätilanteisiin. Silmu-toiminnassa tärkein menetelmä onkin asiakkaan kokonaisvaltainen kohtaaminen (Villanen-Juvakka 2017). Kuitenkin esimerkiksi ryhmätapaamisissa voidaan käyttää menetelmiä, jotka auttavat ryhmää tutustumaan toisiinsa, tai avaamaan keskusteluja. (Villanen-Juvakka 2017)

Haastattelut toteutettiin pienessä ja kodikkaasti sisustetussa tapaamishuoneessa. Kyseinen huone koettiin sopivaksi tilaksi, sillä sen oven sai kiinni ja täten taattiin haastattelutilanteelle yksityisyyttä sekä nauhoituksen vaatimaa hiljaisuutta. Pieni tila koettiin hyväksi myös siksi, että osa haastateltavista toi lapsensa mukanaan, ja lapsen vahtiminen samaan aikaan haastatteluun keskistymisen kanssa olisi saattanut olla haasteellista suuressa huoneessa, jossa lapsi pääsee harhailemaan ja mahdollisesti kiipeilemään huonekalujen päälle. Pienessä tilassa lapsen vahtiminen ja hoitaminen ei vaatinut niin suuria resursseja ja haastatteluihin kyettiin keskittymään tilanteen vaatimalla

Haastatteluajat sovittiin siten, että haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina, vaikka aikaisemmin oli pohdittu mahdollisuutta tehdä haastattelut parihaastatteluna. Yksilöhaastattelu toimi tässä tutkimuksessa paremmin, sillä parihaastattelussa haastateltavat olisivat saattaneet tietoisesti tai tiedostamatta sensuroida itseään kumppanin kuunnellessa vieressä. Haastattelutilanteessa haastateltavalle tarjottiin juotavaa ja hänen annettiin rauhassa tehdä olonsa mukavaksi. Tämän jälkeen haastateltava allekirjoitti ensin haastatteluluvan (liite 4), jossa oli tietoa haastateltavan yksityisyyttä suojaavista toimenpiteistä ja haastateltavan oikeuksista tutkimukseen osallistumisessa, sekä haastattelun käyttötarkoituksesta opinnäytetyössä. Allekirjoituksen jälkeen pyydettiin lupa nauhoittaa haastattelu. Vasta näiden toimenpiteiden jälkeen varsinainen haastattelu alkoi. Äänitys tapahtui puhelimen saneluohjelmalla, jonka toimivuus ja muistin riittäminen oli testattu etukäteen. Ennen haastattelua äänitystä testattiin myös Perhekeitaan haastattelua varten varatussa huoneessa, jotta voitiin varmistua äänen kuuluvan kirkkaasti eri etäisyyksiltä.

Haastattelujen ilmapiiri oli pääasiassa hyvä, sillä kaikki haastateltavat olivat vapaaehtoisesti paikalla ja he halusivat osallistua haastatteluun. Osa haastateltavista kuitenkin kiusaantuivat siitä, että he eivät omasta mielestään kyenneet antamaan ”tarpeeksi hyviä vastauksia”. Hirsjärvi kehottaa muistamaan nuoria haastatellessa painottamaan, että haastattelija on kiinnostunut heidän mielipiteistään ja kokemuksistaan. Hänen mukaansa nuoren tulee saada tuntee olevansa tärkeä osa tutkimusta (Hirsjärvi & Hurme 2008, 132). Haastateltavia auttoikin se ajatus, että haastattelujen tarkoitus on saada heidän äänensä sekä mielipiteensä kuuluviin, sillä hankkeesta halutaan tehdä paremmin heitä palveleva. Haastateltavat kyselivät myös mielen-

kiinnolla, milloin opinnäytetyö valmistuu ja voiko sen sitten lukea, kun se on valmis. Yksityisyyden suojan varmistamiseksi ja mahdollisen tunnistettavuuden takia haastattelut ovat anonyymejä, eikä haastateltavia voi niistä tunnistaa. Haastattelutilanteessa tuli ottaa huomioon, että haastateltavat äidit ovat olleet toiminnassa mukana kauemmin kuin isät, ja tällä saattoi olla vaikutusta jokaisessa teemassa keskustelun suuntaan. Haastattelumateriaaleista on nähtävissä, mitkä haastatteluista on tehty äideille ja mitkä isille, mutta yksittäisiä haastateltavia niistä ei voi tunnistaa, sillä nimet ynnä muut tunnistamista auttavat tekijät on poistettu materiaalista. Haastateltavia nimitetäänkin tutkimuksessa vanhemmaksi tai vastaajaksi, jotta haastateltavien anonyymiteetti olisi mahdollisimman suuri.

4.4 Haastattelun teemat ja kysymykset

Teema 1: Palvelun löytäminen

- Mikä tai kuka sai sinut mukaan toimintaan?
- Miten yhteydenotto tapahtui?
- Miten koit yhteydenoton?

Teema 2: Vanhemman kokemukset toiminnasta

- Minkälaista tukea olet saanut toiminnasta?
- Miten kuvailet sen vaikutusta itseesi ja perheeseesi?

Teema 3: Toiminnan kehittäminen

- Mitkä asiat toiminnassa toimivat? Mitkä eivät toimi?
- Miten itse kehittäisit toimintaa?
- Miten olet kokenut toiminnassa mahdollisesti tapahtuneet muutokset?

4.5 Aineiston analyysi

Tutkimusta varten kerätty aineisto kuvasi tutkittavaa ilmiötä ja sen analysoinnin tarkoitus oli luoda selkeä kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. Sisällön analyysin tarkoituksena onkin järjestää aineisto tiiviiseen ja selkeään muotoon ja säilyttää samalla sen sisältämä informaatio. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 108) Analysoinniksi usein ymmärretään vain materiaalin luokittelu, teemoittelu yms. tosiasiaa kyseessä on analysointimenetelmä, jonka tarkoituksena on tuottaa analysoitavaa materiaalia. Tässä tutkimuksessa tutkimusmateriaali on luokiteltu, joka on yksinkertainen, mutta tehokas materiaalin järjestämisen muoto (Tuomi & Sarajärvi 2013,93).

Aineiston analysointi alkoi haastattelujen kirjoittamisesta sellaisenaan ylös. Tämä on litterointiprosessin ensimmäinen vaihe. Haastattelut kirjoitettiin Word tekstinkäsittelyohjelmaan, johon kirjoitettiin sekä haastattelijan puhe, joka merkittiin tunnisteella H, sekä vastaajan

puhe käyttäen tunnistetta V. Haastattelut purettiin jokainen omaan tiedostoonsa, jotka on merkitty anonyymiteetin säilyttämiseksi tunnisteella ”tutkimushaastattelu_1” jne. Haastattelujen auki kirjoituksen aikana on materiaalista merkattu kohtia korostusvärillä, jos ne on heti koettu tärkeäksi tutkimuksen kannalta. Sekä kirjoitettua, että nauhoitettua materiaalia on kuunneltu ja luettu useaan otteeseen, jotta siitä on saatu hyvä yleiskuva. Tämän jälkeen materiaalista etsittiin juuri niitä kohtia, jotka vastaavat tutkimuskysymyksiin ja näistä rakennettiin luokitteluun käytettävää taulukkoa Word-tekstinkäsittelyohjelmaan. Aluksi jokainen haastattelu purettiin omaan taulukkoon, mutta myöhemmin huomattiin, että luokittelun kannalta on helpompaa, jos saman haastattelukysymyksen vastaukset ovat kaikki peräkkäin. Tällä tavalla luokittelun koettiin olevan jouhevampaa, sillä kokonaisuuksien hahmottaminen helpottui.

Tätä prosessia kutsutaan litteroinniksi, joka voidaan tehdä joko koko kerätystä aineistosta, tai valikoiden esimerkiksi teemojen mukaan, mutta litteroinnin tarkkuudesta ei ole yksiselitteisiä ohjeita ja tutkijan pitääkin itse päättää, miten litteroinnin toteuttaa. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara. 2013, 222). Tämä tekee tehtävästä haastavaa, sillä kunnollisten ohjeiden puuttuessa prosessi voi tuntua ylivoimaiselta. Tähän tutkimuksen vaiheeseen tuleekin varata riittävästi aikaa. Analysoinnin vuoron tutkimuksessa ajatellaan olevan vasta sitten, kun kaikki tutkimusmateriaali on kerätty. Kuitenkin kvalitatiivisessa tutkimuksessa, jossa materiaali kerätään monessa erässä, olisi hyvä tehdä analysointia samanaikaisesti tutkimusmateriaalin hankinnan kanssa (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 223) Tässä tapauksessa osan materiaalista litteroitiin, kun osa haastatteluista oli tehty ja osa litteroitiin vasta haastattelujen jälkeen.

Tässä tutkimuksessa materiaali analysoitiin teoriaohjaavasti. Teoriaohjaavassa analyysissä aiheesta aikaisemmin tiedetty teoria tai tutkimustulos voi ohjata analysointia ja analysoinnissa on tunnistettavissa aikaisemman tiedon vaikutus. Analysointiprosessissa vaikuttavat vuorotel- len aineistolähtöisyys ja valmis teoriatieto, joita tutkija pyrkii yhdistelemään saadakseen vastauksen tutkimuskysymyksiin. (Tuomi & Sarajärvi 2013,96-97). Teoriaohjaava aineistonanalyysi valittiin menetelmäksi, koska koettiin että aiheesta aikaisemmin saatu tieto on hyödyllistä aineiston analysoinnin kannalta, ja koettiin että aikaisempi teoriatieto ohjaa prosessia sellaiseen suuntaan, jossa materiaalin analysoinnista nousseita teemoja voidaan tarkastella jonkun teorian pohjalta kuitenkin pakottamatta teemoja sopimaan tiettyyn teoriaan

Teoriaohjaavassa analyysissä edetään samalla tavalla, kuin aineistolähtöisessä analyysissä. Molemmassa analysointitavoissa on kolme vaihetta, joista ensimmäisessä aineisto pelkistetään. Tämä tarkoittaa kommentin, vastauksen tai puheenvuoron typistämistä sellaiseen muotoon, että jäljelle jää vain analyysille olennainen osa. Toisessa vaiheessa samaa tarkoitavista pelkistetyistä ilmauksista tehdään luokka, joka nimetään sitä kuvaavalla käsitteellä. Tätä työvai-

hetta nimitetään klusteroinniksi. Klusteroinnin tarkoituksena on luoda pohja tutkimuksen rakenteelle. Nämä alaluokat ryhmitellään yläluokaksi, joista muodostuu pääluokka, joista puolestaan muodostuu yhdistävä luokka (Tuomi & Sarajärvi 2013, 108-113) Materiaalin klusterointia seuraa sen abstrahointi eli käsitteellistäminen, jossa alkuperäisilmauksista muokataan teoreettisia käsitteitä ja johtopäätöksiä. Abstrahointia voidaan jatkaa niin kauan, kuin se on aineiston puolesta mahdollista. Abstrahointia voidaan kuvata prosessiksi, jossa tutkimuskohteesta saadaan kuva käsitteiden avulla yhdistämällä niitä aineistoon, joista muodostuu aineistoa kuvaavat teemat tai käsitteet. Luokittelu voidaan nähdä pyramidina, joka rakentuu aineistosta ja jonka huipulla on aineistoa ja luokkia yhdistävä tekijä. Jokainen luokka on ylemmän luokan rakennuspalikka, jotka yhdessä muodostavat hyvin rakennetun kokonaisuuden siten, että yhdistävä luokka on vastaus tutkimuskysymykseen.

Tässä opinnäytetyössä tutkimuksen tekijä päätyi etsimään materiaalista sellaisia kokonaisuuksia, jotka vastasivat tutkimuskysymyksiin. Aineiston analysointia ohjasi teoriaohjaavan analysointimenetelmän mukaan tutkijan aikaisemmat tiedot aiheesta, sekä aihetta tukevat teoriat. Aineistoon palattiin monta kertaa tutkimuksen edetessä, ja luokittelua muokattiin vastaamaan paremmin tutkimuskysymyksiin. Aineista analysoidessa täytyi koko ajan pitää mielessä, että tuloksista tulisi näkyä asiakkaiden näkökulma.

Aineistoa analysoidessa jokaiseen tutkimuskysymykseen saatiin vastaus klusteroimalla ja abstrahoidamalla materiaalia. Analysoinnin jälkeen ensimmäiseen tutkimuskysymykseen saatiin menetelmillä kuusi alaluokkaa, kolme yläluokkaa, kaksi pääluokkaa ja yksi yhdistävä luokka. Toiseen tutkimuskysymykseen, eli minkälaisia kokemuksia vanhemmilla on toiminnasta, on saatu 14 alaluokkaa, seitsemän yläluokkaa, neljä pääluokkaa ja yhdistävä luokka. Kolmanteen tutkimuskysymykseen, miten vanhemmat itse kehittäisivät toimintaa, on saatu neljä alaluokkaa, neljä yläluokkaa ja kolme pääluokkaa ja yksi yhdistävä luokka. Yhdistävät luokat antavat vastauksen tutkimuskysymyksiin. Aineiston analysointi on tapahtunut joko yksittäisistä haastattelukysymyksistä, tai kokonaisesta tutkimuskysymyksestä, riippuen aineiston laajuudesta.

5 Tulokset

5.1 Vanhempien motivaatio toimintaan hakeutumiseen.

Haastatteluista saadun materiaalin perusteella tällä hetkellä toiminnassa mukana olevat vanhemmat ovat hakeutuneet mukaan toimintaan kahdella eri tavalla. Kaikki haastateltavat ovat itse päättäneet toimintaan osallistumisesta, joka on täysin vapaaehtoista, vaikka tiettyihin toimintoihin pitääkin sitoutua.

Kolme kuudesta haastatteluun osallistuneesta vanhemmista kertoi tullessaan toimintaan mukaan neuvolan ohjaamana. Neuvolassa arvioidaan raskauteen ja perheenisäykseen liittyvät haasteet ja vanhemmille järjestetään viiveettä tarvittavaa hoitoa, apua tai tukea. Neuvoiloissa pyritään myös ehkäisemään syrjintää varhaisen kohdennetun tuen avulla. Voidaan siis päätellä, että neuvolasta vanhempi on ohjattu toimintaan mukaan, sillä neuvola on arvioinut heidän tarvitsevan lisätukea esimerkiksi ikänsä tai elämäntilanteensa perusteella. Osa vastaajista kertoivatkin, että olivat puhuneet neuvolassa elämäntilanteistaan ja niihin liittyvistä huolista ja neuvola oli tarjonnut Kalliolan Nuorten Nuoret Äidit-toimintaa. Vastaja 4 kertoo haastattelussa neuvolakäynnistään, jossa oli ollut huolissaan siitä, että omat kaverit eivät ole samassa elämäntilanteessa. Neuvolassa kehoitettiin ottamaan yhteyttä Nuoret Äidit-toimintaan. Vastaja 6 kertoo neuvolan puolestaan suositelleen toimintaa vastaajan iän perusteella. Neuvolassa Nuoret Äidit toiminta nähdään sosiaalisen tuen muotona, mutta vanhemmille toiminta näkyy vertaisten tarjoamisena ja kohtaamispaikan järjestämisenä. Nämä vanhemmat ovat siis hakeutuneet toimintaan palvelun ohjauksen tuloksena.

”No siis silloin kun mä tulin raskaaksi, ni ekassa neuvolassa mä olin tosi huolissani siitä kun kaveripiiri oli sellasii opiskelijoita jotka lähinnä ryyppäs ni sit mietin, että mistä löytäis samassa tilanteessa olevii nuorii ja sit se lykkäs sellasen lapun mulle ja mä soitin melkein heti siihen numeroon.”

Kolme kuudesta vanhemmasta puolestaan ovat tulleet toimintaan mukaan kumppaninsa kautta. He ovat tulleet mukaan toimintaan, sillä heidän kumppaninsa ovat osallistuneet toimintaan ja ovat suositelleet sitä. Kyseisten vastaajien motivaatio osallistua toimintaan tuntui olevan ulkoista motivaatiota, jossa motivaatio perustuu ulkoisiin tekijöihin, kuten ympäristön paineeseen, muiden mielihaluihin tai miellyttämisen haluun. Ulkoinen motivaatio voikin perustua rangaistuksen pelkoon tai palkkion toivoon (Internetix 2015). Nämä vanhemmat eivät ehkä koe, että heidän toimintaansa ohjaa ulkoinen motivaatio, sillä he ovat kaikki itse tulleet mukaan toimintaan. Nämä vanhemmat voivat jopa kokea, että heidän velvollisuutensa on osallistua toimintaan, sillä heidän kumppaninsakin osallistuu ja on kokenut sen hyödylliseksi. Vaikka vanhemmat olisivat tulleet toimintaan ulkoisen motivaation saattelemana, ei se tarkoita sitä, etteivätkö he haluaisi osallistua toimintaan tai että he eivät kokisi sen olevan positiivinen asia heille itselleen tai heidän perheilleen.

”Tyttöystävä...täällä oli toimintaa missä (kumppanin nimi) kävi ja mä oon sit osallistunu siihe mihin pystyy.”

Yhteydenotto Kalliolan Nuoriin on tapahtunut puolella vastaajista siten, että he ovat soittaneet paikan päälle ja sopineet tapaamisista, toinen puoli sen sijaan on tullut kumppaninsa

kautta mukaan toimintaan, joko olemalla yhteydessä työntekijään, jolle vanhemman numero on annettu, tai vain ilmestymällä mukaan toimintaan.

”Mä soitin tänne”

Itse yhteyttä ottaneet vanhemmat kokevat, että kynnys ottaa yhteyttä ei ollut suuri, mutta vastaaja 2 kertoo kynnyksen nousseen, kun hän ei ensimmäisen yhteydenottokerran jälkeen päässytkään heti mukaan toimintaan, vaan hänen piti ottaa yhteyttä uudelleen.

”Mä laitoin itseasiassa ekan kerran sillon syksyllä viestiä sieltä sivujen kautta, mut mä en vielä sillon päässyt mukaan ku mulla oli harjottelu ja otin uudestaan yhteyttä joulukuussa taas sähköpostilla.”

Myös vastaaja 4 kertoo ettei yhteyden ottaminen ollut iso askel, mutta yksilötapaamiset työntekijän kanssa koettiin jännittävänä. Yhteydenotto on vastaajien mielestä ollut helppoa ja kynnys siihen ei ole ollut iso. Voidaan päätellä, että yhteyden otto on koettu helppona ja yksinkertaisena, sillä vanhemmat ovat kokeneet, että toiminnasta tulee olemaan heille hyötyä ja he haluavat siihen osallistua.

”Helppolta, mä oon sen tyylinen ihminen, että mun on helppo puhua, vaikka periaatteessa tuntemattomien kanssa, että ei tee ees tiukkaa ni se oli ihan luonnollista. Siellä kuule avauduin (työntekijälle) kaikesta mahdollisesta”

5.2 Tukiverkoston luominen

Aineiston analysoinnin perusteella voidaan sanoa, että toiminnasta saatu tuki edistää perheiden hyvinvointia niin psyykkisesti kuin fyysisestikin. Toiminnasta saatu tuki liittyy nuorten perheiden tukiverkoston toimintaan, tai niiden luomiseen niiltä perheiltä joilta se puuttuu. Esimerkiksi vastaaja 2 kertoo saaneensa uusia ihmisiä omaan tukiverkkoonsa hänen perheensä asuessa kaukana. Tukiverkosto luodaankin yhteistyössä jokaisen asiakkaan kanssa tukemaan hänen ja hänen perheensä fyysisistä ja psyykkistä hyvinvointia ja kasvua. Tukiverkostoihin kuuluu sellaisia tahoja, joista koetaan olevan hyötyä asiakkaalle, eivätkä niiden kaikkien tarvitse olla ammattilaisia. Tukiverkostoihin kuuluu usein perheenjäseniä, kavereita tai vaikka naapureita. Silmu-hankkeen ansioista nyt monen nuoren perheen tukiverkkoon kuuluu myös työntekijä hankkeesta, joka tukee perheen hyvinvointia.

”Mä oon saanu aika paljon tukea. Oon saanu ohjaajilta paljon apua, ku meillä on toi tukiverkko aika huono ollu tähän mennessä, kaikki on asunu jossain muualla eri paikkakunnalla, ni aika vähä saanu omalta perheeltä muuta ku puhelimessa vähä tukenu, mut sit täällä on saanu ohjaajilta apua ja tukea. Sit on

saanu muista ryhmäläisistä sellasta vertaistukea, et on päässy jakamaan asioita ja on saanu sit erilaisii kokemuksii. Ja tavallaan ei oo ollu yksin niissä tilanteissa. ”

Haastattelumateriaalin perusteella kaikkia vastanneita yhdistää yksi tuen muoto, jota he ovat saaneet toiminnasta. Kaikki haastateltavat ovat kokeneet saaneensa toiminnasta vertaistukea. Vertaistuki nähdään tärkeänä, sillä nuorilla vanhemmilla harvoin on samassa elämäntilanteessa olevia ystäviä, tuttavvia tai lähimmäisiä joiden kanssa elämänvaihetta voisi läpikäydä ja keskustella sen tuottamista mietteistä ja haasteista. Toiminnan tarjoama vertaistuki muista vanhemmista nouseekin esille kaikissa haastatteluissa useassa kohdassa. Toiminnassa tapahtuvan vertaistuen lisäksi monet vastaajista ovat kertoneet saaneensa toiminnan kautta ystäviä, joita nähdään toiminnan ulkopuolella, eikä ystävyys enää perustu ainoastaan samaan toimintaan osallistumiselle vaan yhteisille mielenkiinnon kohteille. Vastaja 4 kertoo käyvänsä ryhmästä löytyneen ystävän ja heidän lastensa kanssa jumpassa, kun taas vastaja 6 kertoo olevansa oman ryhmäläisensä lapsen kummi. Samassa elämäntilanteessa olevien ystävien olemassaolo koetaan tärkeänä, sillä he ymmärtävät asioita joita vanhempi läpikäy omassa elämässään. Toinen vanhempi ymmärtää varmasti paremmin lapsiperheen arkielämää, kuin muu omanikäinen kaveri jonka arki pyörii töiden tai opiskelujen ympärillä. Samassa elämäntilanteessa olevat nuoret vanhemmat nähdäänkin voimavarana, joita toiminnasta on saatu.

”Sit on saanu muista ryhmäläisistä sellasta vertaistukea et on päässy jakamaan asioita ja on saanu sit erilaisii kokemuksii. Ja tavallaan ei oo ollu yksin niissä tilanteissa. ”

Useat haastateltavat kertovat myös työntekijän tarjoaman ammattilaisen työtteen olleen itselleen tärkeä tuki. Vastaja 6 kertookin, että työntekijän kanssa on ollut mahdollista puhua, jos jotain asiaa ei ole halunnut ottaa esille ryhmässä. Neljä vastaajaa kuudesta kertoo saaneensa tukea työntekijältä. Tuki on voinut olla konkreettista, kuten asiantuntijan neuvot johonkin perhettä tai lasta koskevaan haasteeseen, kuten vaikka vauvan vatsakipujen lievittämisen neuvominen hieronnalla. Tai työntekijän tuki on voinut olla sosiaalista tukea, jossa keskustelut vanhemman kanssa on koettu hyvinvointia edistäviksi. Haastateltavat ovat kokeneet, että työntekijä vastaa heidän tarpeisiinsa ja on kiinnostunut heidän tilanteestaan. Työntekijä onkin onnistunut luomaan asiakkaiden kanssa vuorovaikutuksellisen suhteen, joka koetaan asiakaslähtöisenä. On tärkeää, että asiakas saa itse kertoa kokemuksistaan ja täten saada itselleen kuulluksi tulemisen tunteen. Tämä auttaa luomaan avoimen ja luottamuksellisen asiakassuhteen. (Krook 2012, 52-53) Asiakkaan tulee voida itse kertoa, miksi on hakeutunut tuen piiriin, mitä hän toivoo saavuttavansa ja minkälaista tukea hän mielestään tarvitsee.

”Sit on ollu se mahdollisuus et voi puhuu kahestaan (työntekijän) kaa jos on jostain sellasta mistä ei halua kertoa ryhmässä.”

5.3 Tuen positiivinen vaikutus vanhempiin

Toiminnasta on saatu tukea vanhemmuuteen, vastaaja 4 kertoo, että on saanut tietoa synnyttämisestä, raskauden kulusta ja vauvan hoidosta. Myös vastaaja 6 kertoo, että on saanut vinkkejä vauvan kanssa olemiseen, raskaudesta palautumiseen ja muihin vanhemmuuteen sekä perheeksi kasvamiseen liittyviä vinkkejä. Vastaajat ovat kertoneet haastatteluissa, että tukea on saatu vauvan kanssa olemiseen. Voidaan päätellä, että tukea on saatu kiintymyssuhteen luomiseen vauvan kanssa. Vanhemmuuden tukemisen tarkoitus on turvata lapselle turvallinen kasvuympäristö. Vastaaja 4 kertookin, että oltuaan mukana toiminnassa hän osaa paremmin suunnitella arkensa lapsen ehdoilla ja asettaa tämän hyvinvointi ensin. Voidaan siis todeta, että Kalliolan Nuoret Ry:n toiminnan kautta vastaaja on saanut tukea vanhemmuuteensa siten, että hän osaa entistä paremmin toimia lapsilähtöisesti arjessaan.

”No kyl sitä tulee enemmän ajateltua ja tehtyä juttuja lapsen takia. Ehkä jos ei olis näitä äitikavereita eikä tällasta paikkaa ni vois olla, että elämä pyöris enemmän oman arjen ympärillä ja koittaisin sovittaa sen lapsen siihen, mut nyt tulee tehtyä enemmän sen lapsen ehdoilla.”

Vastauksista voidaan päätellä, että toimintaan osallistuminen on tukenut vanhempien henkistä kasvua sekä yksilöinä, että vanhempina. Vastaaja 6 arvioi, että on kasvanut ihmisenä toimintaan osallistumisen myötä. Hän kertoo, että on oppinut tuntemaan itseään paremmin ja on tietoinen, miten käyttäytyä tietyissä tilanteissa. Hän kokee oman kehityksensä positiivisena asiana, sillä nykyään hän selviää paremmin konfliktitilanteissa, kun hän tiedostaa omat ajatusmallinsa ja käytöksensä niissä. Itsetutkiskelu ja henkinen kasvu ovat olennaisia osia aikuistumisessa. Vastaaja 2 kertoo puolestaan, että on saanut apua parisuhteeseensa, jossa perheellisäys on tuonut haasteita suhteeseen. Nuorille vanhemmille voi olla haastavaa erottaa vanhemmuus parisuhteesta, ja parisuhteen haasteet voivat näkyä vanhemmuudessa. Toiminnan avoin ilmapiiri ja ryhmien positiivinen tuki ovat kuitenkin edesauttaneet vastaajan halua etsiä apua haasteisiin ja niitä onkin saatu.

”Ainahan se vaikuttaa perheeseen et pystyy olemaan parempi ihminen.”

5.4 Vanhemmat toiminnan keskiössä

Kaikki haastatteluun osallistuneet vanhemmat kokivat Silmu-hankkeen perhetoiminnan positii-visena asiana. Toiminnan arvopohjan ja menetelmien avulla ollaan onnistuttu luomaan toimintaa, joka saa kiitosta avoimesta ympäristöstä, joka kannustaa vanhempia jakamaan kokemuksiaan ja tukemaan toisiaan. Vanhemmat kokevat, että voivat puhua itselleen tärkeistä asioista avoimesti ja saada tukea tai apua, jos he kokevat sitä tarvitsevansa. Tärkeänä pidetään myös työntekijän ja asiakkaan välistä suhdetta. Sitä kuvaillaan avoimeksi ja kynnys puhua työntekijälle on pieni. Tämä kertoo siitä, että työntekijät ovat onnistuneet luomaan asiakasprosessissa hyvän pohjan, jossa on luotu luottamuksellinen suhde asiakkaan ja työntekijän välillä. Vanhemmat kehuivat myös ryhmiä, jossa he ovat käyneet. He ovat kokeneet ryhmät toimiviksi ja pitäneet niissä käyneistä ihmisistä. Kaksi vastaajista kokivat ryhmien loppumisen harmillisina, sillä he olivat pitäneet niissä käymisestä, jopa siinä määrin, että ystävyssuhteita on muodostettu ryhmissä siten että vanhemmat näkevät toisiaan myös toiminnan ulkopuolella.

”No ainaki luottamus ryhmäläisten ja ohjaajien välillä, et pystyy puhumaan asioista ja just että pystyy avautuu asioista et ei oo sellasta kynnystä puhuu mistään.”

Toiminta on suunniteltu siten, että sen keskiössä on sen käyttäjät, eli nuoret vanhemmat. Toiminnan suunnittelussa on otettu huomioon nuorten vanhempien mahdolliset tarpeet toiminnalta, ja työntekijältä on mahdollista pyytää apua ja tukea mieltä askarruttaviin seikkoihin. Toiminta onkin rakennettu siten, että jokaisella vanhemmalla on ainakin teoriassa mahdollisuus käydä sekä ryhmissä, joita on avoimia ja suljettuja, sekä keskustelemassa yksin työntekijän kanssa, jos kokee siihen tarvetta. Kaikki vanhemmat eivät kuitenkaan koe tarpeelliseksi käydä keskustelemassa työntekijän kanssa tai vastaavasti käydä ryhmässä ja tämä vaihtoehto on hänelle suotavissa, sillä Silmu-toiminta pyrkii tarjoamaan yksilöllistä tukea vanhemmalle siinä muodossa kuin vanhempi haluaa sitä vastaanottaa.

”Täs toiminnassa toimii mahdollisuus keskustella ja mahdollisuus hyödyntää vertaisia ihmisiä jotka on ollu samassa elämäntilanteessa tai jotka on joskus ollu sellasessa.”

Ongelmalliseksi kuitenkin koetaan toiminnan ajankohta keskellä päivää sekä muuttuneet ryhmät. Vastaaja 4 harmittelee, että Silmu-toiminta tapahtuu useimmiten päiväsaikaan, jolloin vastaaja ei muiden velvoitteiden takia pääse enää niihin osallistumaan. Hän toivoo, että toimintaa voitaisiin järjestää myös niin sanottujen virka-aikojen ulkopuolella kuten iltaisin ja viikonloppuisin.

”Noi äideille suunnatut jutut on päiväsaikaan mikä on tosi vaikeeta ku mä en päässy sit mihinkää, mut nyt ku on tulossa noita perhejuttuja mitkä olis vähä myöhemmin.”

Vastaja 2 ei kokenut kahden ryhmän yhdistymistä mielekkäänä, sillä hän kokee, että nykyisessä ryhmässä lasten ikäerot ovat liian suuret eivätkä vanhemmat ole samalla tavalla kykeneväisiä tukemaan toisiaan, kuin jos kaikkien lapset olisivat kehitystasoltaan samoissa kohdissa. Lasten eri kehitystasojen eroamisen lisäksi harmia on saattanut aiheuttaa se, että vanhaan ryhmään oli ehditty kiintyä, ja uuden ryhmän kanssa vanhempi on vasta tutustumisvaiheessa.

”Nyt muuttu ne ryhmät et tuli uusia ja on eri ikäluokkaa .. ei se ihan nii kiva ollu. Kyl mä tietenki haluan edelleen käydä siinä ryhmässä mut, että tykkäsin enemmän siitä pienemmästä.”

Perhetoiminta on vähän aikaa sitten siirretty erilleen Kalliolan Nuoret ry:n Tyttöjen Talon tiloista. Tämä on koettu vastaajien keskuudessa positiivisena asiana. Vanhemmat kokevat uuden paikan vastaanottavana ympäristönä, ja sen fyysisen sijainnin erossa Tyttöjen- ja Poikien taloilta hyvänä, sillä oma sijainti korostaa, että kyseinen paikka on juuri perheille suunnattu, eikä toimintaa ole muun toiminnan oheistuote, jolta se saattoi aikaisemmin tuntua. Vastaja 4 koki aiemmin, että ei tiennyt mikä rooli Nuoret Äidit-toiminnalla oli, kun sitä toteutettiin vielä Tyttöjen Talolla. Hän koki, että muutoksen myötä Nuoret Äidit toiminta on paremmin profiloitunut perhetyön muodoksi, kun toiminta on fyysisesti muuttanut eri tiloihin, jotka on suunnattu ainoastaan perheille.

” Mä tykkään tästä tilasta (Silmu-toiminnan tilat) tosi paljon. ”

5.5 Vanhempien kehittämis-ideat toiminnalle

Aineiston analysoinnista kävi ilmi, että nuoret vanhemmat haluaisivat kehittää toimintaa vastaamaan paremmin heidän tarpeitaan ja toiveitaan. Vastajat 1 ja 4 toivovat, että Silmu-toimintaa markkinoitaisiin paremmin ja sellaisilla alustoilla, jotka ovat toiminnan kohderyhmälle mieluisia. Markkinointia voisi tapahtua esimerkiksi sosiaalisessa mediassa suosituissa palveluissa kuten Instagram, Snapchat ja Facebook. Näiden palveluiden avulla toiminnasta on mahdollista tehdä näkyvämpää mahdollisille uusille asiakkaille, joille toiminnasta saattaisi olla hyötyä.

”Mä pyrkisin tavottamaan enemmän ihmisiä koska mulla on vahva usko siihen, että tuolla on paljon semmosii ihmisiä joille tän tyyppisestä toiminnasta vois olla iloa mut joko niillä ei oo välineitä tai rohkeutta lähtee mukaan tän kaltaiseen toimintaan.”

Toimintaan osallistuvat nuoret vanhemmat toivovat, että toimintaa voitaisiin kehittää siten, että vanhempien osallisuus lisääntyisi. Osallistaminen on käyttäjille erilaisten mahdollisuuksien tarjoamista, kun taas osallistuminen on niiden hyödyntämistä. Osallistavan toiminnan voidaan nähdä etenevän osallistujien ehdoilla heidän haluamaansa suuntaan, eli se lisää omaehtoista osallistumista. Osallisuutta tuetaan mahdollistamalla käyttäjien osallistuminen kehittämiseen, näin voidaan varmistua, että suunnittelu on kohdennettu käyttäjien tarpeisiin. (Toikko & Rantanen 2009, 90, 95). Silmu-toiminnassa osallisuutta lisätäänkin juuri tämän oppinnytetyön avulla, jossa toiminnassa mukana olevat vanhemmat voivat olla mukana toiminnan suunnittelussa olemalla haastateltavina. Voidaan myös nähdä, että toimintaan osallistuvat kehittävät toimintaa osallistumalla niihin toimintoihin, jotka kokevat itselleen mielekkäinä ja/tai hyödyllisinä.

”Ei miulla oo mitään konkreettista, mut jos niille isille olis jotain.”

Vastajat 3 ja 5 toivovat, että isille järjestettäisiin enemmän toimintaa, kuin mitä haastatteluhetkellä oli. Pian haastattelujen jälkeen Silmu-toiminnassa alkoi kaksi uutta isäryhmää, joista toinen on avoin ryhmä ja toinen suljettu. Vastaja 5 toivoi myös, että uuden toiminnan myötä osa toiminnasta olisi konkreettista tekemistä, kuten jääkiekkopeleissä käyntiä, tai erilaisiin perheelle suunnattuihin tapahtumiin osallistumista. Silmu-toiminta on hanke, jonka tarkoituksena on lisätä isien osallisuutta, joten voidaan arvioida isille suunnatun toiminnan lisääntyvän hankkeessa, joka on vasta alussa.

”Ekaks vois tulla ilman lasta, vaikka tänne ja sit täällä vois olla jotain tekemistä ja jotain tapahtumii joista tiedotetaan etukäteen ja voi käydä tutustuu ja päättää et tuleeko.”

Vastaja 4 toivoi myös, että erilaista konkreettista tekemistä järjestettäisiin myös äideille periteisen kahvinjuonnin ja keskustelun lisäksi. Voidaan pohtia, haluavatko vanhemmat lisää aktiviteetteja toiminnalta siksi, että ryhmätoiminta ei ole tarpeeksi monipuolista vai siksi, että vanhemmilla ei välttämättä itsellään ole voimavaroja aktiviteettien järjestämiseen, vaikka olisikin halua osallistua sellaisiin. Vastausten perusteella voidaankin päätellä, että vanhemmat toivovat Silmu-toiminnalta monipuolisuutta unohtamatta toiminnan perustarkoitusta, eli tuen saamista toiminnasta toisilta samassa elämäntilanteessa olevilta ihmisiltä sekä työntekijöiltä. Voidaan myös sanoa, että kehitysehdotusten toivotaan lisäävän yhteisöllisyyttä, sillä lähes kaikki kehitysehdotukset kuvaavat yhdessä tehtävää toimintaa tai toimintaa jossa on mahdollista tavata muita nuoria vanhempia.

”Ja ehkä kans äideille vois olla jotain toiminnallisia juttuja et menis tekemään joitain sen lisäksi, että ollaan jossain huoneessa juomassa kahvii vaikka on sekin tosi kivaa.”

Vastaajien keskuudesta nousi toive, jossa Silmu-toiminnan tilat voisivat olla avoimen toiminnan tiloja, samalla tavalla kuin Tyttöjen Talolla. Vastaajat toivovat, että toiminnan tiloihin voisi tulla vapaasti viettämään aikaa perheiden kesken aukioloaikojen puitteissa, ilman ohjattua toimintaa. Silmu-toiminnan tilojen toivotaan toimivan kuin avoimena olohuoneena, jossa järjestetyn toiminnan lisäksi on mahdollista osallistua toimintaan entistä matalammalla kynnyksellä. Voidaan pohtia, tulisiko matalan kynnyksen avoin olohuone-tyyppisen toiminnan mahdollisuus hankkeen suosiotu nuorten perheiden keskuudessa.

”Olis kiva et täällä vois viettää aikaa just saman henkisten ihmisten kanssa jotka on samassa tilanteessa. Sellanen yhdessä tekeminen vois olla kans kivaa, mut pääpaino enemmän sellasessa rennossa olemisessä.”

6 Pohdinta

6.1 Tulosten tarkastelu

Opinnäytetyön tarkoitus oli kuvata, miten vanhemmat ovat hakeutuneet toimintaan, millaisia kokemuksia heillä on toiminnasta ja miten he itse kehittäisivät toimintaa. Tutkimuksen tuloksista nousi esiin samoja teemoja, joita on käsitelty teoreettisessa viitekehyksessä ja tutkimuksesta saatu uusi tieto on samoilla linjoilla aikaisemman teoreettisen tiedon kanssa aiheesta.

Tulosten mukaan vanhemmat ovat hakeutuneet toimintaan mukaan palvelunohjauksen tuloksena, jota on tehty äitiysneuvolasta. Neuvolasta vanhempia on ohjattu toimintaan, sillä heidän koettiin olevan esimerkiksi ikänsä puolesta riskiryhmässä syrjäytyä. Voidaan pohtia, tarjottiko neuvolasta vanhemmille Kalliolan Nuoret Ry:n Nuoret Äidit-toimintaa sen takia, että äitien koettiin olevan ikänsä tai tukiverkostojensa puuttumisen takia riskiryhmässä, vai sen takia, että neuvolassa ajateltiin vanhempien kaipaavan seuraa. Oliko kyseessä loppujen lopuksi palvelunohjausta neuvolasta, jolla oli kenties lastensuojelullinen näkökulma, tai koettiin neuvolassa, että vanhempi saattaisi hyötyä sosiaalisesta tukemisesta, jota Nuoret Äidit-toiminnassa tehdään.

Tulosten mukaan nuoret vanhemmat saivat tukea lapsen saannin ja perheen perustamisen prosesseihin, joihin kuuluu muun muassa vanhemmuuden opettelu ja parisuhteessa tapahtuvat muutokset. DeViton mukaan erityisesti nuoret äidit kokevat tarvitsevansa erityisesti tukea

lapsen tarpeiden vastaamiseen. Juuri vanhemmiksi tulleet voivat tuntea epätietoisuutta siitä, miten lapsen tarpeisiin vastataan ja mitä lapsi tarvitsee. Järvisen ym. mukaan lapsen tarpeisiin vastaaminen lapselle turvallisella tavalla on osa kiintymyssuhdetta, jonka kehittymistä voidaan ohjata tukemalla lapsen ja vanhemman varhaista vuorovaikutusta. Tutkimuksen vastauksista käy ilmi, että toiminnassa vanhemmat ovat saaneet neuvoja siitä, miten lapsen kanssa ollaan ja leikitään. Varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen voidaankin nähdä tapahtuvan osana esimerkiksi äiti-lapsi-ryhmän toimintaa. Nuoret vanhemmat kohtaavat usein samaan aikaan sekä nuoruuteen, että vanhemmuuteen liittyviä kehitystehtäviä. Heidän tulee kyetä ajattelemaan ensin lapsen parasta ja sitten vasta itseään, ja ymmärtämään, miten heidän elämässään tapahtuvat muutokset vaikuttavat tulevaisuuteen ja heidän perheeseensä. Jotta nuoruuteen ja vanhemmuuteen liittyvät kehitystehtävät olisi mahdollista toteuttaa, tarvitsevat nuoret usein tukea sekä perheeltään, että ammattiverkostolta. Voidaan sanoa, että Silmu-toiminta on ennaltaehkäisevää perhetyötä, sillä se tukee vanhempia heidän arjessaan ja ylläpitää sekä lisää näiden hyvinvointia. Silmu-toiminnassa työntekijöillä on mahdollisuus puuttua varhain vanhemmuuteen ja perhe-elämään, jos siinä havaitaan haasteita. Silmu-toimintaei kuitenkaan vastaa perheiden mahdollisiin lastensuojelullisiin tarpeisiin, sillä Kalliolan Nuoret eivät ole lastensuojelun toimija.

Vastauksien perusteella vanhemmat kokivat toiminnasta saadun vertaistuen suurena voimavarana itselleen ja perheelleen. Vanhemmat kokivat, että vertaistuki on auttanut heitä jaksamaan, sekä sitä kautta on saatu kuulla muiden samassa elämäntilanteessa olevien nuorten vanhempien kokemuksia. Kokemuksia jakamalla vanhemmat ovat voineet oppia jotain itseltään ja kumppanistaan ja siitä, miten he toimivat tietyissä tilanteissa. Tämä voidaan nähdä vanhempia kasvattavana kokemuksena, joka tuloksena vanhemmat voivat kokea kasvaneensa ihmisinä.

Tuloksista selviää myös, että vanhemmat kokevat Silmu-työssä rakennetun verkoston voimavarana. Kaikilla toimintaan osallistuvilla vanhemmilla ei ole tukiverkostoja pääkaupunkiseudulla, mutta he kokevat ne tarpeelliseksi oma jaksamisensa ja arjessa selviämisen kannalta. Silmu-toiminnan kautta vanhemmille onkin voitu rakentaa heidän tarpeitaan vastaavat tukiverkostot yhteistyössä vanhemman kanssa. Vanhemmat eivät ehkä miellä verkostoja niinkään. Myös Lautamäki, Oksanen & Rantanen (2013, 29) ovat saaneet omasta tutkimuksestaan vastaavia tuloksia, joiden mukaan vertaistuki koetaan joissain tapauksissa jopa henkireikäne vanhemmalle. Voimavarana nuoret perheet kokivat myös työntekijän kanssa käydyt keskustelut, joissa oli mahdollisuus puhua myös niistä aiheista joista ei syystä tai toisesta oltu voitu puhua ryhmässä. Lautamäki, Oksanen & Rantanen (2013,29) kertovat omassa tutkimuksessaan, että heidän tutkimuksestaan nousi esiin vanhempien haluttomuus puhua vanhemmuuteen liittyvistä negatiivisista asioista ryhmässä. Onkin hyvä, että työntekijän kanssa voidaan keskustella myös vanhemmuuden haasteista. Voidaankin olettaa, että tulosten perusteella keskusteluissa

työntekijän kanssa on voitu käyttää jotain keskusteluvuorovaiikutuksen menetelmiä, jotka ovat tarjonneet nuorelle vanhemmalle ja työntekijälle välineitä ratkaista mahdollisia ongelmia tai haasteita perheen tai vanhemman arjessa.

Vaikka haastateltavat eivät suoraan kertoneet saaneensa Silmu-toiminnasta tukea vanhemmuuteensa, voidaan nähdä, että toiminta haastateltavien kuvailemana on kuitenkin ollut vanhemmuuden tukemista. Vanhemmat kertoivat saaneensa tukea parisuhteeseensa, lapsen kasvattamiseen ja arjessa jaksamiseen, jotka ovat vanhemmuuden tukemisen ja perhetyön peruspilareita. Perhetyössä pääajatus on, että perhettä tuetaan heidän arjessaan, jota kautta perhe saa positiivisia ja voimaannuttavia kokemuksia perheenä toimimisesta. Silmu-toimintaan osallistuneet vanhemmat ovat saaneet kokemuksia siitä, että he tulevat kuulluksi, ja että muutkin vanhemmat ovat kokeneet samoja asioita. Sirkkilän (2016, 22) tekemän tutkimuksen mukaan vanhemmuuden tukeminen konkreettisella tasolla voi olla tuen antamista ja erilaisten vinkkien antamista esimerkiksi arjessa jaksamiseen, tai yhdessä erilaisten asioiden tekemistä.

Vanhemmat kokivat, että uudet tilat, joihin toiminta siirtyi Tyttöjen Talolta, auttavat vanhempia näkemään toiminnan perheille suunnattuna toimintana, joka ei ole minkään muun toiminnan sivutuote. Vanhemmat kokevat, että Silmu-toiminnan tilat ovat toimivat ja heitä varten suunnitellut. Tämä varmasti lisää perheiden halua osallistua toimintaan. Kalliolan Nuoret Ry. on kolmannen sektorin toimija, joka on vastannut tarpeeseen matalanynnyksen perhetoinnasta. Yhdistyksellä on ollut mahdollisuus sisustaa uudet tilat kotoisiksi ja vastaanottaviksi, kun kunnallisilla palveluntarjoajilla ei tällaiseen usein ole mahdollisuuksia. Voidaankin sanoa, että ulkoisilla puitteilla on toiminnan kannaltata tärkeä rooli tämän tyyppisessä työssä. On toivottavaa, että asiakkaat kokevat olonsa tervetulleiksi ympäristöön, jossa heidän kanssaan tehdään töitä. Silmu-toiminnan tilat ovatkin suunniteltu juuri perheitä silmällä pitäen, sillä tilojen värimaailma on inspiroiva, mutta rauhallinen. Lapset on huomioitu suunnitelmalla sisustus siten, että kulmikkaita huonekaluja ja terväviä kulmia on pyritty välttämään, jotteivät lapset satuta itseään. Kotoisan ja kutsuvan ilmapiirin toivotaankin auttavan perheitä tuntemaan olonsa kotoisaksi ja vastaanottavaiseksi.

Nuoret vanhemmat haluaisivat kehittää toimintaa siten, että toimintaa laajennettaisiin kattaamaan erilaisia tapahtumia ja harrastusmahdollisuuksia, joihin nuorilla vanhemmilla ei ehkä muuten olisi resursseja osallistua. Perheitä tukevan toiminnan rinnalle halutaankin kehittää tekemistä, joka muistuttaa vapaa-ajan toimintaa. Tämä saattaa osaltaan viedä pohjaa hankkeen tavoitteilta, mutta ehkä vanhempien toiveet ja hankkeen tavoitteet voidaan yhdistää siten, että osa toiminnasta on vapaa muotoisempaa, ja osa puolestaan keskittyy perheen ja vanhempien tukemiseen.

Vaikka suurin osa vanhempien kokemuksista oli positiivisia ja niillä koettiin olevan positiivinen vaikutus vanhempaan itseensä ja hänen perheeseensä, kävi tuloksista ilmi, että toiminnassa on koettu olevan myös asioita, joita voisi muuttaa. Tuloksista kävi ilmi, että Silmu-toiminta ei vastaa niiden vanhempien tarpeisiin, jotka ovat päivisin töissä tai opiskelevat, tai eivät joistain muista syistä kykene tulemaan paikalle niin sanottujen virka-aikojen sisällä. Silmu-toiminnan toivotaan laajentuessaan vastaamaan ryhmien moninaisuuden ja toiminta-aikojen osalta paremmin vanhempien toiveisiin.

Tämän tutkimuksen julkaisuvaiheessa on liian varhaista sanoa, minkälainen vaikutus toiminnalla on juuri nuoriin isiin, sillä siinä tutkimuksen vaiheessa, jossa haastattelut tehtiin, ei toiminta isille ollut kunnolla vielä käynnissä. Tämän takia tutkimuksen tuloksia on käsitelty koko perheen kannalta, eikä vanhempien vastausten eroja ole pohdittu. Isät kuitenkin kokivat toiminnan itselleen mielekkäinä, sillä kaikki ilmaisivat halua siihen osallistumiseen omien mahdollisuuksien mukaan. Isien saaminen mukaan toimintaan ja heidän osallistamisensa on yksi hankkeen tavoitteista, joten toimintaa varmasti tullaan kehittämään, ja sen vaikutuksista isiin tutkimaan.

Tutkimuskysymyksiin saatiin vastaukset teemahaastattelujen analysoinnin tuloksena. Haastattelujen teemat oli johdettu tutkimuskysymyksistä. Haastatteluista saatu materiaali ja sen käytettävyys vaihtelivat jonkin verran haastateltavien kohdalla, sillä puolet haastateltavista olivat osallistuneet toimintaan vasta muutamia kertoja. Kyseiset haastateltavat kokivat haastattelun epäonnistuneen, jos heillä ei ollut antaa monipuolisia ja laajoja vastauksia haastattelukysymyksiin. Kuitenkin aineiston analysoinnin kannalta voidaan nähdä, että ”tietämättömyys” on myös asia, jota voidaan tulkita. Voidaankin tulkita, että kyseisten vastaajien tiedot aiheesta ovat vajavia, sillä heille ei ole kertynyt aineesta kokemuksia, joita jakaa haastattelutilanteessa. Haastattelukysymykset oli hyvin koostetut, sillä viidessä tapauksessa kuudesta ne johtivat vastaukseen, jota voidaan käyttää analysointiprosessissa. Vain kerran kuuden haastattelun aikana yhteen kysymykseen ei saatu minkäänlaista vastausta. Voidaan pohtia, että oliko kyseessä huono kysymyksen asettelu, vai eikö haastateltava ymmärtänyt kysymystä. Yhteen kysymykseen vastaamattomuus kuitenkin koetaan kokonaisuuden kannalta vähäisenä takaiskuna, sillä vaikka vastaus jäi saamatta, on saatu materiaali muutoin varsin kattavaa ja materiaalin analysoinnin tuloksena voitiin vastata tutkimuskysymyksiin

6.2 Tutkimuksen luotettavuus

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuskriteerit määrittelevät, onko tutkimus ja opinnäytetyö tieteellisesti luotettava. Kriteerien mukaan tutkittavien pitää voida vahvistaa aineiston aitous ja tulkinta. Eli haastateltavien ihmisten tulisi voida varmistaa, että aineistona käytetty materiaali on heiltä peräisin ja he hyväksyvät aineistosta tehdyt tulkinnat. Tulkinnaissa ei saisi

myöskään olla ristiriitoja, eli tulkinta on johdettu oikein ja ulkopuoliset ihmiset pääsisivät annetusta aineistosta samaan lopputulokseen. Laadullisessa tutkimuksessa tulisi ottaa huomioon myös mahdollinen saturaatio, eli ilmiön toistuvuus. Tämä liittyy haastateltavien ihmisten lukumäärään, sillä saturaatiopiste saavutetaan, kun haastateltavien vastaukset alkavat toistaa toisiaan. Etukäteen epäiltiin, onko saturaatiopistettä mahdollista tavoittaa tässä tutkimuksessa, mutta kuten haastattelujen litteroinnista voi huomata, monet vastaajat kertoivat samoja vastauksia. Tämä tosin saattaa johtua vastaajien varsin homogeenisestä joukosta. Myös muiden auktoriteettien pitää voida tukea tuloksia, jotta tutkimus on luotettava. Tämä tarkoittaa sitä, että tulokset ja niiden tulkita perustuu aikaisempaan tutkittuun tietoon. Tämä on haasteellista laadullisessa tutkimuksessa, sillä tutkittavasta ilmiöstä ei välttämättä ole aikaisempaa tietoa. (Kananen 2015, 352-357) Opinnäytetyön luotettavuus onkin tavallaan mitattavissa näiden kriteerien perusteella. Jotta opinnäytetyötä voidaan pitää luotettavana ja laadullisesti hyvänä, tulisi näiden kriteerien täytyä valmiissa työssä. Näiden kriteerien tarkastelu prosessin aikana on tärkeää, sillä tarkoitus on tehdä luotettava opinnäytetyö.

6.3 Tutkimuksen eettisyys

Tutkimus ja opinnäytetyö voi olla eettisesti hyväksyttävät ja sen tulokset luotettavia, jos tutkimusprosessin aikana on käytetty hyvää tieteellistä käytäntöä. Hyvä tieteellinen käytäntö käsittelee asioita ja prosesseja, joita tutkimuksen ja opinnäytetyön teossa on tullut ottaa huomioon. Nämä seikat koskevat muun muassa muille tutkijoille annettavaa tunnustusta, tutkimusprosessin läpinäkyvyyttä ja tutkimukseen osallistuneiden ihmisten oikeuksia. (Tutkimus-eettinen neuvottelukunta 2012, 6). Tässä opinnäytetyössä hyvää tieteellistä käytäntöä on noudatettu, sillä haastateltavien anonymiteetti on pyritty turvaamaan muun muassa erilaisilla sanavalinnoilla, jotka vahvistavat anonymiteettiä ja heikentävät esimerkiksi sukupuolien erottamista, ellei se ole tulosten kannalta tärkeää mainita. Vastaajien yksityisyyttä on pyritty suojelemaan, sillä vaikka Silmu-hankkeen toiminta on vapaaehtoista, eikä linkity mihinkään hoito- tai viranomaistahoon, voivat toimintaan osallistuvat vanhemmat kokea sen leimaavana, jos heidät tutkimuksesta tunnistettaisiin. Lisäksi haastattelumateriaalit ovat osittain hyvin henkilökohtaisia ja käsittelevät arkoja asioita haastateltavan kohtaamista haasteista.

Opinnäytetyön luotettavuuteen ja eettisyyteen vaikuttaa myös tekijän objektiivisuus. Tekijän on pystyttävä toteuttamaan tutkimuksensa tai opinnäytetyönsä siten, että hänen omat näkökulmansa, mielipiteensä tai maailmankatsomuksensa eivät vaikuta tutkimustuloksiin, eivätkä ne saa näkyä tutkimuksessa. (Kananen 2015, 339-340). Objektiivisuutta tutkimusta tehdessä tuki se, että vaikka tutkimushaastatteluihin osallistuneet vanhemmat tavattiin tutkimusprosessin aikana ainoastaan kaksi kertaa. Ensimmäisellä kerralla sovittiin haastatteluajat ja seuraavalla tapaamiskerralla toteutettiin tutkimushaastattelut. Tänä aikana tutkimuksen teki jälle ei ehtinyt muodostua mielipidettä eikä tunnesidettä vastaajiin, ja analysointivaiheessa

prosessia ohjasi ainoastaan faktatieto aiheesta. Opinnäytetyöhön kuuluvaa tutkimusta tehdessä on jatkuvasti tehty itsereflektointia ja pohdittu, näkyvätkö omat ennakkoluulot ja käsitykset prosessissa, ja miten ne vaikuttavat opinnäytetyön tulokseen. Itsereflektio oli tärkeää, sillä opinnäytetyö toteutettiin yksilötyönä, jolloin objektiivisuuden säilyttäminen saattoi olla haastavampaa kuin parityössä, jossa eettisistä kysymyksistä ja pohdinnoista voi keskustella parin kanssa.

6.4 Tulosten hyödyntäminen ja mahdolliset jatkotutkimukset

Tutkimuksen hyöty Kalliolan Nuoret Ry:n Silmu-hankkeen työntekijöille on moninainen. He saavat tietoa asiakkaidensa kokemuksista toimintaan liittyen ja pystyvät sitä kautta kehittämään toimintaa vastaamaan yhä suuremman joukon toiveita ja tarpeita. Tulosten perusteella työntekijät tietävät, miten vanhemmat ovat hakeutuneet mukaan toimintaan, miten asiakkaita saataisiin lisää eri palveluiden piireistä, mitä kokemuksia vanhemmilla on toiminnasta ja miten vanhemmat itse kehittäisivät toimintaa. Osa kehitysehdotuksista on varmasti toteutettavissa pienin muutoksin, kun taas osa puolestaan vaatisi uusien työmetodien käyttöönottoa ja mahdollisesti lisärahoitusta. Työntekijät saavat myös tietää, mitkä asiat toiminnassa nykyhetkellä koetaan toimimattomina ja mihin halutaan muutosta. Opinnäytetyötä voidaan mahdollisesti käyttää myös Kalliolan Nuoret Ry:n organisaation tarpeisiin.

Jatkotutkimuksia on mahdollista tehdä hankkeen edetessä. Tulevaisuudessa on esimerkiksi mahdollista tutkia, onko toimintaa onnistuttu tehdä näkyvämmäksi. Voisi myös tutkia, onko toimintaan hakeutumisessa tapahtunut muutoksia ja minkälaisia ne ovat? Mielenkiintoista olisi myös tietää, minkälaisia perheitä toiminnassa on mukana tulevaisuudessa? onko toiminta houkuttanut mukaansa monimuotoisia perheitä? ja miten hankkeen tavoitteet ovat toteutuneet? Voidaan sanoa, että aiheesta ja hankkeesta on mahdollista tehdä usean kaltaisia jatkotutkimuksia. Tulevaisuudessa olisi mielekästä tutkia, minkälaista tukea isät ovat saaneet käynnistyneestä toiminnasta.

Lähteet

Kirjalliset lähteet

- Ahonen T., Nurmi J-E., Lyytinen H., Lyytinen P., Pulkkinen L., Ruoppila I. 2014. Ihmisen psykologinen kehitys. 5 painos (uudistettu versio) Juva: PS-kustannus.
- Apter D., Halonen M. 2010. Teiniraskauden ja -äitiyden moninaiset haasteet. Lääketieteellinen aikakauslehti Duodecim. Verkkojulkaisu. (Viitattu 15.8.2017)
- Hirsjärvi S., Hurme H. 2009. Tutkimushaastattelu Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. 1 painos. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press. Yliopistopaino Helsinki.
- Hirsjärvi S., Remes P., Sajavaara P. .2013 Tutki ja kirjoita. 15 painos Porvoo: Bookwell.
- Järvinen R., Lankinen A., Taajamo T., Veistilä M., Virolainen A. 2012. Perheen parhaaksi: Perhetyön arkea. 2 painos (uudistettu painos). Porvoo: Bookwell.
- Kalliolan Nuoret Ry. 2016. Vuosikertomus. Helsinki.
- Kalliolan Nuoret Ry. 2016. Nuoret Äidit-toimintaesite. Helsinki.
- Kananen J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas: Näin kirjoitan opinnäytetyön tai progradun alusta loppuun. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Karjalainen K. Seppänen-Järvelä S. 2008. Kehittämistyön risteyskiä. 1 painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino.
- Kinnunen U., Rönkä A. 2002. Perhe ja vanhemmuus Suomalainen perhe-elämä ja sen tukeminen. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Kuortti M. 2012. Suomalaisten tyttöjen seksuaaliterveys ja -kulttuuri. 2012. Akateeminen väitöskirja. Tampere: Tampereen Yliopistopaino.
- Laatikainen T. (toim.) 2010. Vertaistoiminta kannattaa. 1 painos Inkeroinen: SOLVER Palvelut.
- Noppari, E. (toim.). 2008. Monialaiset verkostot perheitä tukemassa. Tampere: Juvenes Print.
- Toikko T., Rantanen T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. 3 painos Tampere: Tampereen Yliopistopaino. Juvenes Print.
- Tuomi J., Sarajärvi A. 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Vantaa: Hansaprint.
- Rytkönen T., Rönkkö L. 2010. Monisäikeinen perhetyö. 1 painos Helsinki: WSOYpro
- Seppänen P. Tapio N. Toivanen R. (toim.) Vilén M. 2014. Kohtaamisia lapsiperheessä menetelmiä perhetyöhön. 2 painos Helsinki: Lasten Keskus ja Kirjapaja.

Verkkojulkaisut

- DeVito J. Self-Perceptions of Parenting Among Adolescent Mothers. 2007. Verkkojulkaisu. Viitattu 15.8.2017

Hakala R., Tahvanainen S., Ikonen T., Sirjo A. 2011. Osaava lähihoitaja 2020. Sosiaali- ja terveysalan perustutkintokoulutuksen kehittämisstrategia. Viitattu 17.8.2017. <https://osaavalahoitaja2020.wikispaces.com/Verkostoissa+toimiminen>)

Internetix oppimateriaalit. 2015. Ulkoinen ja sisäinen motivaatio. Otavan opisto. Viitattu 14.11.2017. http://opinnot.internetix.fi/fi/materiaalit/ps/ps4/01_motiivit_ja_motivaatio/04_1.4_ulkoinen_ja_sisainen_motivaatio?C:D=1465745&m:selres=1465745

Korhonen S. Vanhemmuuden tukemisen työmalli. Viitattu 23.11.2017 <http://iloavanhemmuu-teen.fi/data/documents/vanhemmuden-tukemisen-tyomalli.pdf>

Laaksovuori K. Luoma-Lammi J. 2017. Nuorten yksinhuoltajaäitien kokemat haasteet - kirjallisuuskatsaus. Opinnäytetyö. Metropolia ammattikorkeakoulu.

Lautamäki K-M, Oksanen R, Rantanen N. 2013 Ryhmämuotoisen vertaistuen merkitys nuorelle äidille - kirjallisuuskatsaus. Opinnäytetyö. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Myllärniemi A. 2007. Lastensuojelun avohuollon perhetyö ammattikäytäntönä - jäsenyyksiä perhetyöstä toimintatutkimuksen valossa. Soccan ja Heikki Waris-Instituutin julkaisusarja

Rautio S. 2016. Neuvolan perhetyö vanhemmuuden varhaisena tukena. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto.

Saikkonen J., Puska P. 2015. Nuorten yksinhuoltajaäitien kokemuksia raskauden jatkamisesta ja äitiydestä. Opinnäytetyö. Diak & Samk.

Sirkkiä M. 2016. Vanhemmuuden tukeminen Matalan kynnyksen lapsiperhepalveluissa. Opinnäytetyö. Savonia ammattikorkeakoulu.

Sosiaali- ja Terveysministeriö. 2017. Neuvolat. Viitattu 14.11.2017 <http://stm.fi/neuvolat>

Talvio V., Vuorsalo T. 2010. Perhetyön tarve varhaiskavatuksessa - Varhaiskasvatushenkilöstön näkökulmia Keravalla. Opinnäytetyö. Laurea.

Terveyden ja Hyvinvoinnin Laitos. 2015. Erityisen tuen tarpeen tunnistaminen ja järjestäminen. Viitattu 14.11.2017 https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/aitiys_ja_lastenneuvola/aitiysneuvola/erityinen_tuki

Terveyden ja Hyvinvoinnin Laitos. 2017. Äitiysneuvola. Viitattu 14.11.2017 https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/aitiys_ja_lastenneuvola/aitiysneuvola

Tirkkonen T. 2015. Perhetyö. Viitattu 20.11.2017. <https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/sosiaalipalvelut/perhetyo>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Viitattu 29.9.2017 http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Vuokkola T. 2011. Matkalla äidiksi elämänkulun eri vaiheissa: ensisynnyttäjien kokemuksia äitiyteen kasvamisesta. Pro gradu tutkielma. Tampereen Yliopisto.

Julkaisemattomat lähteet

Kalliolan Nuoret Ry. 2016. Triadi-hankkeen hankerahoitusanomus.

Villanen-Juvakka K. 2017. Silmu-toiminta Kalliolan Nuorissa - tiedote. (Lähetetty yhteistyökumppaneille 13.11.2017)

Villanen-Juvakka K. 2017. Sähköposti-viestit. (elokuu-marraskuu)

Villanen-Juvakka K. 2017. Whatsapp-keskustelu (elokuu-marraskuu)

Liitteet

Liite 1: Esimerkki luokittelusta.....	40
Liite 2 Haastattelulupa	43
Liite 3: Tutkimuslupa	44

Liite 1: Esimerkki luokittelusta

Alkuperäinen ilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
"No tota neuvolassa meille suositeltiin tätä paikkaa, että tosiaan neuvolan kautta tul-tiin tänne."	Ohjautui neuvolan kautta	Palveluohjaus
"No siis silloin kun mä tulin raskaaksi ni ekassa nevolassa mä olin tosi huolissani siitä kun kaveripiiri oli sellasii opiskelijoita jotka lähinnä ryyppäs ni sit mietin, että mistä löytäis samassa tilanteessa olevii nuorii ja sit se lykkäs sellasen lapun mulle"	Ohjautui neuvolan kautta	
"Mä menin ekalle neuvola-käynnille, en enää muista mi-hin päin Helsinkiä, mut kuitenkin sinne. Ja mä olin sillo 20 ja tää on alle 21-vuotiaille äidiks tulleille ja siellä sit neuvolan täti ehdotti et tiätkö tällasesta et sä oot sen ikänen että voisit tykätä.	Ohjautui neuvolan kautta	
"Avopuolisoni"..."Puoliso on käynyt täällä pitkän aikaa ni hän totesi että siellä olis sellanen kaveri joka vois haluta ju-bailla sun kanssas kun näistä oli puhuttu tuolla Tyttöjen Talolla tai nuorten perheiden mestassa mikä olikaan"	Tullut toimintaan puolison kautta	Esimerkin seuraus

"Tyttöystävä...täällä oli toimintaa missä (nimi) kävi ja mä oon sit osallistunu siihe mi-hin pystyy."	Tullut toimintaan tyttöystävän kautta	
"(Tyttöystävän nimi) sitä kautta mä tulin, me käytiin siellä perheleirillä ni sitä kautta mä tulin."	Tullut toimintaan tyttöystävän kautta	
"Mä laitoin itseasiassa ekan kerran sillan syksyllä viestiä sieltä sivujen kautta",	Otettu yhteyttä sähköisesti	Oma yhteydenotto
"Mä soitin tänne"	Soitti itse	
"mä sit otin tänne yhteyttä (puhelimella) ja kävin (työntekijän nimi) kanssa juttelemassa "	Soitti itse	
"Mun numero annettiin tänne ja sit muhun oltiin yhteydessä"	Otettu yhteyttä	Työntekijän yhteydenotto
"Tulin tänne (kumppanin nimi) kautta"	Yhteydenotto kumppanin kautta	Kumppanin yhteydenotto
"Tulin suoraan (kumppanin nimi) kautta."	Yhteydenotto kumppanin kautta	

Alaluokka	Yläluokka	Päälouokka	Yhdistävä luokka
Palvelunohjaus	Verkostotyö	Asiakassuhteen luominen	Motivaatio toimintaan osallistumiseen
Oma yhteydenotto			
Esimerkin seuraus			
Työntekijän yhteydenotto	Ulkoinen motivaatio	Motivaatio	
Kumppanin yhteydenotto			

Liite 2 Haastattelulupa

Suostumus haastatteluun osallistumisesta

Haastattelu kuuluu osana Maria Räsänen opinnäytetyöhön. Sen tarkoituksena on kuvata, miten nuoret ovat hakeutuneet Kalliolan Nuoret ry:n Triadi-hankkeen toimintaan, minkälaisia kokemuksia heillä on sen toiminnasta ja miten he itse kehittäisivät kyseistä toimintaa. Opinnäytetyön on tarkoitus auttaa Kalliolan Nuorten Triadi-hankkeen työntekijöitä kehittämään hanketta nuorten tarpeiden ja toiveiden mukaiseksi.

Olen tietoinen opinnäytetyön tarkoituksesta ja käytöstä. Voin halutessani peruuttaa tai keskeyttää osallistumiseni tai kieltäytyä tutkimukseen osallistumisesta missä vaiheessa tahansa. Haastattelusta kerättyä aineistoa saa käyttää ja hyödyntää sellaisessa muodossa, jossa yksittäistä tutkittavaa ei voi tunnistaa.

Haastateltavan nimi, aika ja paikka, sekä allekirjoitus.

Haastattelijan yhteystiedot: puh: xxxx xxxxxxx, sähköposti xxxxxxxxxxxxxx

Liite 3: Tutkimuslupa

Kalliolan Nuoret ry.

Tutkimuslupa

09.10.2017

Maria Susanna Räsänen on hakenut tutkimuslupaa opinnäytetyötä varten, jonka aiheena on nuorten vanhempien tukeminen. Räsänen tutkii nuorten vanhempien asiakaskokemuksia Kalliolan Nuorten Silmu-toiminnasta. Opinnäytetyö käsittelee vanhempien tukiverkostoja näkökulmasta, jossa nuoret itse kertovat käsityksiään ja kokemuksiaan nuorten perheiden toiminnasta Kalliolan Nuoret ry:ssä.

Silmu-toiminnan työntekijät etsivät haastateltavat asiakkaidensa joukosta. Haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista, eikä haastateltavien henkilötietoja tule julkisuuteen.

Kalliolan Nuoret ry. myöntää tutkimusluvan Maria Räsäselle.

Helsinki 09.10.2017

Kirsi Mäntyniemi-Sipilä

